

BIBLIOTHECA
UNIV JAGELL
CRACOVIENSIS

587120

Mag. St. D.

1

QUINQUAGINTA
RATIONES

&

MOTIVA,

*Cur in tanta varietate Religio-
num & Confessionum Fidei, in
Christianitate moderno tempore vi-
gentium, sola Religio Romano
Catholica, sit eligenda, & omni-
bus aliis preferenda.*

A quodam

NEO-CATHOLICO

Omnibus Dominis

ACATHOLICIS

OBLATA.

Olim Tynaviae Typis Academicis
impressa Anno 1702.

Nunc reimpressa Anno 1734.

Typis Coll: Varsav: Societatis JESU.

Collegii Vniuers: Soc

EMXXXVIII $\frac{10}{36}$

248

80

*Libellus hic uti Summè pro-
ficius Reimprimatur. In qua-
rum fidem manum meam ap-
pono.*

Gvilhelmus Robertson Au-
ditor Generalis & Judex:

587120 mp.

Bibl Jag

1978. K 99 H. Dr

PROLOQUIUM.

Postquam complures annos ma-
gno studio & summâ diligentia
ac sedulitate in investiganda ve-
ra Religione & Fide salvisca, (quam
unicam esse sciebam) insumpsissem,
solijs veritatis indagandæ gratiâ,
& amore salutis æternæ, longissimo-
que tempore anceps animo hæsissem,
quam nam ex tam diversis Religio-
nibus ac Confessionibus tenere de-
berem? atque hunc in finem, varias
Academias & Universitates obivis-
sem, plurimos Authores & Scripto-
res de modernis Fidei Controver-
sijs tractantes tam Catholicos, quam
Aatholicos evolvissem, multos Do-

A 2

ctores

ctores diverſarum Religionum ac
 Confefſionum conſuluiſſem, varijs
 publicis diſputationibus de his ma-
 terijs interſuiſſem, ac ipſemet quo-
 que, cum primarijs viris ſingularum
 ſectarum, Confefſionum, ac Religio-
 num, privata colloquia hac de re
 inſtituiſſem, dubia mea tam Catho-
 licis, quàm A catholicis propoſuiſ-
 ſem, neque tamen id, quod unice
 deſiderabam conſequi ac obtinere
 valuiſſem. Tandem ſtatuī mecum,
 opportunum tempus & locum mihi
 ſeligere, in quo ſepoſitis omnibus
 alijs curis, ac negotijs, in hoc uni-
 cum negotium negotiorum omni-
 um maximum (utpote æternam fe-
 licitatem aut infelicitatem concer-
 nens) totus quantus incumbere,
 & illud in ſeriam deliberationem af-
 ſumerem. Atquè ut hujus delibe-
 rationis ſalutarem animæ meæ effe-
 ctum, totiesque exoptatum finem
 aſſe-

aſſequerer, ſequentia eidem judica-
 vi præmittere :

Primò. Auxilium & gratiam
 Spiritûs Sancti, impensè implora-
 re, ac lumen veræ Fidei, à DEO tan-
 quam à Patre luminum, qui illumi-
 nat omnem hominem venientem
 in hunc mundum, magnis votis ex-
 poſcere (Fides ſiquidem eſt ſingula-
 re donum DEI, quo illustratur ho-
 mo ad aſſentiendum omnibus, quæ
 DEUS nobis revelavit.)

Secundò. Conſtitui ac firmiter
 propoſui, me à vitijs per gratiam
 DEI continere, notum ſiquidem ha-
 bui, *quoniam in malevolam animam
 non intrabit ſapientia, nec habitabit
 in corpore ſubdito peccatis,* & certus
 ſum, ac fui, plurimos retardari ab
 agnitione veræ Fidei, eaque ample-
 ctenda, ex eo, quòd ſint irretiti mul-
 tis vitijs, ſed præſertim carnalibus.

Tertiò. Depoſui omnem aſſe-
 ctum

etum privatum, & magis inclinatem ad unam potius Religionem, quam ad alteram, omnemque præconceptam finistram opinionem de altera; sed statui me coram DEO, penitus indifferentem, ad hanc vel illam Religionem eligendam, prout mihi Spiritus Sancti gratia, ac recta ratio, absque omni affectione privati commodi, & timore alicujus incommodi temporalis, dictaverit.

Quartò. Hanc deliberationem & electionem ita conatus sum instituire, sicut optassem illam instituisse in hora mortis, & in extremo die judicij, & rationem dare DEO, cur potius hanc religionem elegerim, & non aliquam aliam. Undè proposui in animo, ut si in aliqua Religione vel minimum errorem in dogmate Fidei repererem, eandem illico rejiciam, neque amplius

in materiam deliberationis assumam. Ecclesia enim *DEI vivi, debet esse, & est, Columna & firmamentum veritatis.* Tim. 3. *V. 15.* Sed Columna veritatis nullum fulcit errorem, ergo vera Ecclesia *DEI* nullum in Fidei dogmate debet habere errorem. His præmissis ut fundamentaliter procederem, præsupposui, primò certa infallibilia fundamenta Fidei Christianæ, & in quibus omnes Religiones Christianæ, licet inter se differentes, convenire debent, & quæ negari non possunt ab ullo Christiano, sine summæ impietatis, blasphemix, & Atheismi nota Præsupposui. 2do Principia rectæ rationi conformia in eligendis rebus, quæ ab omnibus prudentibus admittuntur, quæ qui rejicere vellet meritò argueretur magnæ imprudentiæ.

Porrò fundamenta in quibus omnes Christianæ Religiones conveniunt, sunt;

1. Datur Deus verus & Unus.
2. Hic Deus est ens perfectissimum, essentialiter includens omnem perfectionem, & excludens omnem omnino imperfectionem.
3. Hinc essentialiter est verax, ita ut nec falli nec fallere possit. nec falsum dicere, seu nec aliter rem aliquam revelare quàm sicut eam cognoscit, nec aliter eam cognoscere quàm sit in se, adeoque tam in cognoscendo quàm in dicendo est essentialiter verax.
4. Est omnipotens. Apud quem omnia sunt possibilìa Matt. 1. & non est impossibile apud DEUM omne verbum Lucæ 1. Licet illud humano aut etiam Angelico intellectu, comprehendi non possit.

5. Deus

5. DEUS est Fidelis; absque ulla iniquitate, justus & Rectus. Deutor. 32. v. 4.

6. DEUS est immutabilis. Non est DEUS quasi homo ut mentiatur, nec ut Filius hominis ut mutetur. Num. 23. apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis adumbratio. Jacob. 1. v. 16. quidquid igitur DEUS revelat, verum est, & simul possibile; & quidquid promittit, id potest & vult præstare, & præstabit infallibiliter.

7. Deus est sapientissimus. Cujus sapientia non est numerus. Psal. 146.

8. DEUS est infinitæ misericordiæ, Dominator Dominus, DEUS misericors & clemens, patiens & multæ miserationis. Exod. 34. Et misericordiâ Domini plena est terra. Psal. 118.

9. DEUS est Justus. Est Remunerator bonorum, & Vindex malorum. Justus in omnibus vijs suis. Psal.

A 5

Pfal. 144. V. 18. Credere oportet accedentem ad DEUM quia est, & inquitrentibus se Renumerator sit. Ad Heb. II. V. 6.

10. DEUS est summa Sanctitas, & summa Bonitas & Benignitas. Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus DEUS Sabaoth. Isai. 4. Et Sanctus non solum in se, sed & in omnibus operibus suis. Psal. 144. V. 17. Hoc igitur sit certum ac indubitatum quod quaecunque Doctrina continet aliquid his divinis perfectionibus repugnans, simpliciter falsa sit, & omnis secta quae talem doctrinam pro Fidei dogmate habet, sit erronea ac proinde absolute reijcienda, neque in materiam deliberationis assumenda.

11. Unicam homo habet animam, quam necesse est aut damnari, aut salvati per totam aeternitatem. *Quid autem proderit homini etiam si*
uni-

universum mundum lucretur; animam vero sua detrimentum patiat, aut quam dabit homo commutationem pro anima sua?

12. Aeternitas est, cujus finis nullus, cujus mensura semper, est series infinita temporum, est numerus saeculorum sine termino.

13. Finiti ad infinitum nulla est comparatio, O felix beatorum aeternitas, omifera damnatorum! haec aeternitas alterutra, nos expectat, sine vera Fide, illa non obtinetur. Ergo si hanc non habuerimus, altera infelicissima infallibiliter nos manet.

PRINCIPIA PRUDENTIAE,

In rebus praesertim summi momenti eligendis.

I. IN electione & praeelectione rerum, praeferenda sunt majora bona, minus bonis, & a fortiiori ipsis malis; certa, incertis ac
A 6 dubi-

dubijs, vera falsis, perpetua ad breve tempus durabilibus, aeterna quibuscunque temporalibus, conformia rectae rationi, eidem diffor-
mibus.

2. Ad finem unice desiderabilem obtinendum, adhibenda sunt media apposita & proportionata, & potius magis certa, quam minus certa, vel omnino incerta.

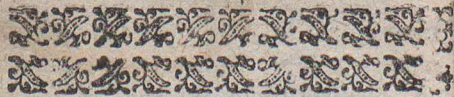
3. Ex medijs ad salutem aeternam consequendam, illa sunt certiora, per quae constat multos consecutos esse salutem aeternam, quam ea, per quae neminem certo constat, eam adeptum fuisse.

4. Illa quoque media ad salutem sunt certiora, quae adhibenda suadet recta ratio, & autoritas Virorum sapientum, ac eximijs virtutibus praedictorum, & Sanctorum, aut quae suggerit ipse Spiritus DEI; quam quae dicat caro, sanguis, mundus, &
vita

vita licentia, ac libertas. *Spiritus enim est qui vivificat, caro non prodest quidquam. Joh. 6. v. 64: Qui enim secundum carnem sunt, quae carnis sunt, sapiunt; qui vero secundum Spiritum sunt; quae sunt Spiritus sentiunt. Nam prudentia carnis mors est: prudentia autem Spiritus, vita & pax, quoniam sapientia carnis inimica est DEO. Ad Rom. 8. v. 5. 6. 7. 8. Qui autem in carne sunt, DEO placere non possunt.*

His fundamentis & prudentiae principijs in eligendis rebus praesuppositis, institui sequentes considerationes, ex quibus erui convincentia motiva, cur potius elegerim, & amplexus fuerim Fidem Romano-Catholicam, quam ullam aliam sectam, ex illis, quae nunc in Christianitate vigent, curque omnes caeteras Religiones repudiaverim.

CONSIDERATIO PRIMA.

PRO prima itaque consideratione
 assumpsi in deliberationem, utrū
 melius fecero, si me adjunxero Sta-
 tui Catholico vel Evangelico (quo
 titulo gloriantur in Hungaria Luthe-
 rani & Calvinistæ simul.) Et quidem
 quisnam, & qualis sit Status Catho-
 licus, illicò intellexi, nempe quòd
 sit eorum qui sequuntur Fidem Ro-
 manam per totum orbem terrarum,
 semper & ubique, ac in omnibus
 Articulis Fidei sibi æqualem ac simi-
 lem. Circa autem statum Evange-
 licum, statim impegi in periculosissi-
 mum scopulum; sic enim mecum ra-
 tiocinabar. Status Evangelicus de-
 beret ille esse qui tenet doctrinam,
 per omnia Evangelio conformem.

Atqui

Atqui doctrina quam tenent Luthe-
 rani & Calvinistæ simul, non potest
 esse conformis Evangelio. Dux si-
 quidem doctrinæ sibi contrariæ vel
 planè contradictoriæ simul non pos-
 sunt esse conformes eidem veritati
 Evangelicæ, sed alterutra earum ne-
 cessariò debet esse difformis eidem.
 Constat verò doctrinam Luthera-
 norum & Calvinistarum in multis
 Articulis Fidei sibi esse contrarias &
 planè in aliquibus contradictorias.
 Ergo utraque simul non potest esse
 conformis veritati Evangelicæ. Er-
 go non possunt constituere unum
 statum Evangelicum, adeoque hic
 status, est omninò chymericus. Ego
 autem nolui in hac mea electione
 & deliberatione venari chymeras,
 sed indagare ipsam veritatem rerum
 Fide Divina credendarum. Igitur
 hic status Evangelicus non cadit sub
 meam electionem & consequenter

illuna

illum ab eâ prorsus judicavi rejciendum.

CONSIDERATIO II.

DEinde institui hanc considerationem. Cùm Calvinistica & Lutherana Religio simul utraque non possit dici Evangelica, an saltem alterutra, & seorsim illarum aliqua sit Evangelica, adeoque una alteri præferenda & consequenter hæc potius quàm illa præeligenda, sed rursus hæsi. Ratio siquidem ipsa mihi dictavit in prælectione unius rei præ altera, debere esse potiores Rationes pro una parte, quàm pro altera. Non potui autem invenire potiores rationes, cur Lutherana doctrina debeat dici Evangelica, quàm Calviniana, nec è contra; sed neque ab ipsis Lutheranis & Calvinisticis hanc extorquere potui. Nam utraque pars citabat pro se aliquos textus Evangelicij,

lij, & circa citatum textum Lutherani aliter eundem interpretabantur, aliter item Calvinistæ. Et illi asserbant suam interpretationem esse veram ac genuinam, & Calvinistarum falsam, & è contra Calvinistæ suam interpretationem esse veram & Lutheranorum falsam. Utraque autem pars veritatem suæ interpretationis probabat ex dictamine proprii Spiritûs, qui erant sibi prorsus oppositi, & neutra pars potuit assignare rationem vel motivum, cur potius alterius privatus Spiritus & Criticiorum aberret à veritate interpretationis & non suus. Non potui proinde inter has duas doctrinas, unam potius eligere quàm alteram. Ergo utramque judicabam rejciendam.

CONSIDERATIO III.

Illud quoque capere non potui, quo fundamento Lutherani & Calvi-

Calvinistæ excludant à statu suo Evangelico, Anabaptistas vel Arianos. Nam hi eodem planè jure, dicunt se debere vocari Evangelicos & suas doctrinas conformes esse Evangelicæ veritati. Imò à potiori, quàm Lutherani & Calvinistæ. Anabaptistæ siquidem dicunt: In Evangelio nullibi legimus infantes esse baptizatos; Imò Christus dicit: *Qui crediderit & baptizatus fuerit hic salvus erit.* Ergo Fides debet præcedere Baptismum, Fides autem non datur nisi in adultis, ergo ante adultam ætatem nemo debet baptizari. Ergo nostra doctrina est conformior Evangelio, quàm Lutheranorum & Calvinistarum admittentium baptismum puerorum. Ariani pariter dicent: In Evangelio expressè dicit Christus *Pater major me est.* Ergo nos, juxta Evangelium docemus Filium in Divinis non esse æqualem Patri sed mi-

minorem Patre. Nec admittimus in præsentî Textu interpretationem SS. PPM. Filium esse minorem Patre secundùm humanitatem, æqualem verò secundùm Divinitatem (si ea contra nos adducatur à Lutheranis & Calvinistis) Quia & ipsi Lutherani & Calvinistæ, in materijs controversis inter se & Catholicos, interpretationem SS. PP. rejiciunt. Nec est major ratio, cur in hoc puncto authoritas PP. deberet valere, & non in alijs materijs Fidei?

Si verò ipsi suam & privati sui Spiritus interpretationem adducant, petent sibi eandem interpretationem ostendi in scriptura expressis terminis, cum utraque pars admittat quòd nihil sit credendum, nisi quòd expressè & explicitè ac clarè in scriptura Sacra habeatur.

CONSIDERATIO IV.

IN præfenti consideratione occurrit mihi monitum illud scripturæ Sacræ; *State super vias & videte & interrogate de semitis antiquis, quæ sūt via bona & ambulate in ea.* Jerem. 6. & judicavi apud me illam viam ad Cœlum esse meliorem, securiorem, & magis certam ac tutam, per quam constat quæm plurimos jam pervenisse ad cœlum, quàm illam per quam hactenus neminem constat ad cœlum pervenisse. Subsumpsi deinde. At qui pro certo constat quòd multi qui in Fide Romano-Catholica vixerunt & mortui sunt, salvati sint; quòd verò aliqui, alias Religiones tenentes salvati sint, certò non constat; Et inde intuli: Fidem Romano-Catholicam certio rem viam esse ad salutem consequendam, quàm quancunque aliam Religionem, ac proindè hanc præ alijs eligendam.

CON-

CONSIDERATIO V.

HInc ulterius sic argumentabar. Omnis qui salvatur, placet Deo. *Atqui sine vera Fide nemo potest placere Deo.* Ergo Fides & Religio illa per quam quis salvari potest, est vera. sed indubium est multos tenentes Fidem & Religionem Romano-Catholicam salvatos fuisse (Quod nec ipsi quidem Adversarij negare audent) ergo Fides Romano-Catholica est vera Fides ac Religio. Ergo hæc est eligenda.

CONSIDERATIO VI.

HInc rursus sic arguebam: Sicut unus est DEUS verus, ita & una Fides est vera; juxta illud S. Pauli: *unus Dominus, una Fides unum Baptisma.* Ad Ephes. 4. v. 4. Una igitur est Fides vera & salvifica, sicut unus est Dominus, sive DEUS. Ergo si Catholica Fides est

vera

vera & salvifica (ut ostensum est)
Reliqua Religionum genera non habent rationem veræ Fidei, neque extra Fidem Catholicam datur salus. Ergo Fides Catholica est præ cæteris mihi eligenda.

CONSIDERATIO VII.

Sed & illud me plurimum confirmavit, in proposito ad amplectendam Fidem Romano-Catholicam, quod Catholicos salvari posse etiam Hæretici profiteantur, Catholici autem firmissimâ Fide credunt neminem extra Ecclesiam Romano-Catholicam salvari posse. Quæ ergo dementia foret, cum Catholicis non stare, (quos etiam Adversarij salvari posse admittunt) sed cum Acatholicis, quos Catholici salvari posse negant. Cui enim non suaderem tutiorem in periculosissimo discrimine viam. Illa autem est tutior

tior, quam probat utraque pars, licet sibi adversaria, quàm illa, quam una tantum pars probat, altera etiam jurando reprobat. Sic nemo dubitat utriusque medici judicio medicinam probatam tutius accipi, quàm alterius judicio damnatam ut mortiferam.

CONSIDERATIO VIII.

Memor verò illius moniti Deutor. 32. *interroga Patrem tuum, & annuntiabit tibi, majores tuos & dicent tibi.* - Et illius proverbior. 22. *Non transgredieris terminos antiquos, quos posuerunt Patres tui.* Consultui libros veterum SS. PP. quid consilij ex ijs capere possem, super hac quaestione; Utrum Romano-Catholicam fidem, an aliquam ex alijs Religionibus amplecti debeam? Ex his primus mihi occurrit S. Augustinus (qui pariter ex Manicheorum hæresi conversus est ad Fidem Roma-

Romano-Catholicam) Simul addens rationem suæ conversionis Tom. 6. contra Epist: Fundam. cap. 4. hunc in modum: *Multa sunt qua in Ecclesia Catholica gremio me justissime tenent: Tenet consensus populorum, atque gentium: tenet Auctoritas miraculis inchoata, spe nutrita, charitate aucta, vetustate firmata: tenet ab ipsa sede Petri Apostoli, cui pascendas oves Dominus commendavit usque ad presentem Episcopum successio Sacerdotum. Et cap. 17. de utilitate credendi. Dubitabimus nos in ejus Ecclesia condere gremio, que ab Apostolica Sede per successiones Episcoporum, hereticis partim consiliorum gravitate, partim miraculorum Majestate, damnatis, Culmen Auctoritatis obtinuit? Alter hoc adhuc antiquior fuit S. Irenæus Lib. 3. cap. 3. sic scribens De Romana Ecclesia: *Ad hanc Ecclesiam, in qua semper**

*per conservata ea, qua est ab Apostolis traditio. Tertius est Tertulianus in præscrip: cap. 36. Habes Romanam Unde nobis quoque Auctoritas præstò est, statu felix Ecclesia, cui totam doctrinam Apostoli cum sanguine suo profuderunt. Quartus est San: Hieronymus Ep. 3. contra Rufinum cap. 4. Scito Romanam Fidem Pauli Auctoritate munitam. ac in extremo dialogo adversus Luciferum! brevem (inquit) apertamque animi mei sententiam proferam; in illa Ecclesia esse permanendum, que ab Apostolis fundata usque ad diem hunc durat. loquitur autem citato loco de Romana Ecclesia. Demùm his accessit S. Nazianzenus, qui ad præsentem meam quæstionem sic respondet: (carmine de sua vita) *Fides Romana recta erat jam antiquitus, & recta perstat nunc etiam, nexu pio, quodcumque sol videt, devincens.**

B

Qui-

Quibus intellectis non potui non
acquiescere horum sapientissimorū,
& Sanctissimorum Patrum iudicio,
decevi proinda Fidem Romano
Catholicam amplecti.

CONSIDERATIO IX.

REcurri dein ad alios Sanctos,
& Sanctas DEI, & quasi ex
iis, in quānam fide illi, & il-
læ vixerint, & per quam fidē ad sa-
lutem æternam pervenerint? & re-
sponderunt omnes, se in Fide Ro-
mana vixisse, & per hanc fidē & ad
salutē æternam pervenisse. Sic mihi
respondit, ex Episcopis S. Martinus,
S. Nicolaus, S. Athanasius & pluri-
mi alij. Sic ex Monachis, S. Domi-
nicus, S. Franciscus &c. Sic ex Vi-
dais S. Monica, S. Brigitta, S. Elisa-
betha, &c. Sic ex Virginibus S. A-
gatha, Lucia, Agnes, Catharina &c.
Undē hanc feci Resolutionem, si hi

San-

cti, & hæ Sanctæ, hanc fidem tenē-
tes pervenerunt ad Cœlestem glo-
riam, hæ profectō est tutissima, &
securissima via ad Cœlū, & nulla
alia quaerenda.

CONSIDERATIO X.

CONverti me postmodū ad
Santos Martyres, & ex his qua-
sivi, quānā fuerit illa fides, pro
cujus veritate ipsi sanguinem suum
fuderunt, exilia, & tantos crucia-
tus, ac tormenta tam patienter susti-
nuerunt, tam diuturnos carceres
toleraverunt? & responderunt o-
mnes, illam fidem non fuisse aliam,
quā Romano-Catholicam. Sic re-
sponderunt mihi, Tres & triginta
Martyrio affecti Romani Pōtiffices.
Sic Cornelius, & Cyprianus, sic Fa-
bianus & Sebastianus, sic S. Lauren-
tius, sic S. Agatha, S. Cæcilia, S. Do-
rothea, S. Barbara, & innumeri alij,
& alia. Conclufi proindē mecum,

B 2

fidem

fidem illam, in cuius veritatis Testimonium vitam suā depofuere, tam gloriose, tam hilariter, & libenter tot & tanti Testes, non posse non esse veram. Quomodo igitur amplius potui dubitare de Ecclesiæ Romano-Catholicæ Veritate?

CONSIDERATIO XI.

DEjeci dein mentis oculos in Tartara, & vidi ibidem æternis cruciatibus torqueri Simonem Magū, Novatianum, Ariarium, Vigilantium, Pelagium, Nestorem, Macedonium, Marcionem, Machometem &c. & quæsi vi ex ijs, ob quam causam sint ignibus æternis addicti, & responderunt mihi: causam hanc damnationis suæ esse, quòd recesserint ab Unitate Ecclesiæ Romano-Catholicæ, & Authores fuerint sectarum ab illa alienarum. Salubriter igitur mecum conclusi, quod si non volo cum illis

illis æternum ardere, non debeam ab Ecclesia Catholica recedere.

CONSIDERATIO XII.

Nemo est qui dubitare possit, S. Pauli Apostoli fidem fuisse veram, & Apostolicam Fidem. Atqui hæc fuit eadem cum Romana; uti ipsemet S. Apostolus testatur scribens ad Romanos I. *V. II. Desidero simul consolari in vobis (Romani) per eam, qua invicem est, fidem vestram, atque meam.* Ergo Romana fides fuit, & est, vera, & Apostolica Fides. Et ipsi quoque adversarii concedūt verā, & Apostolicam ab initio fuisse, sed postea, dicunt eam defecisse (quòd Romano Catholici constanter negant) dicunt id quidem illi, sed non probant. Nam si quis quærat ex illis: in quibus dogmatibus Fidei defecerit, &

ubi? ac quando? nihil certi adducere possunt: illis autem incumbere probatio. Profectò si certò constaret aliquam Familiam antiquissimam Nobilitatis esse, & aliquis diceret, habuisse quidem olim illam Nobilitatis Prærogativam, sed postea eandem deperdidisse, talia dicenti incumbere probatio, quādo? & ex quibus causis eandem amiserit? quod si probare non posset, ad minimum in *Emenda lingvæ*, coram æquo Judicè convinceretur.

CONSIDERATIO XIII.

CUm in hac deliberatione essem: An scilicet Fidem Romano Catholicam præeligere deberem, vel aliam ab ea alienam; nova se mihi objiciebat difficultas. Nempe hæc: Quod si Catholicam Religionem rejicerem, iterum deberem aliam deliberationem instituere,

tuere, quamnam ex illis ab Ecclesia Romano-Catholica alienis præeligere deberem. An Lutheranam? vel Calvinianam? aut Arianam? cum hæc Religiones in multis inter se discrepent, & ad invicem se gravissimorum errorum incusenr. Imo estò me jam ad unam ex istis eligendam determinarem, necdum esset finis deliberationis, siquidem hæc Religiones rursus sunt subdivisæ inter se; Et sic rursus instituere deberem novam deliberationem, quam nam ex tam diversis, & subdivisis tenere, & amplecti debeam. Præstabat igitur unà fidelis omnes has ex iisdem rationibus rejicere, & Fidem Romano-Catholicam amplecti. Cui *Deus dedit, usque ad consummationem Sanctorum, in opus Ministerii Pastores & Doctores in adificationem Corporis Christi, ne circumferatur omni vento doctrina in nequitia hominum, in astutia*

Studia ad circumventionem Erroris.
Ad Ehes. 4. v. 14.

CONSIDERATIO XIV.

Illud mihi statim initio hujus de-
liberationis proposueram. Quod
in quacunque secta vel Religione,
errorem in fide & contra rectam ra-
tionem deprehendero, illam omni-
uò velim rejicere, nec amplius in
materiam electionis assumere. Exa-
minavi proinde varia fidei dogma-
ta modernarum Religionum à Roma-
na Catholica alienarum ex funda-
mentis & principiis in exordio hu-
jus dissertationis præsuppositis, sic
de iisdem sigillatim discurendo:
Pro Exemplo primo posui hunc dis-
cursum. Deus est infinitæ sapien-
tiæ & infinitæ bonitatis, & imposuit no-
bis certa præcepta, ob quorum trans-
gressionem gravissimè & quidem in
æternum homines punit. Ergo de-
bent talia præcepta illa esse, quæ cum
illius

illius gratia à nobis observari pos-
sint, alias enim non esset sapien-
tissimus Legislator, nec esset Benignissi-
mus Dominus; si propter transgressi-
onem illorum, æternum homines puniret.
Nemo enim dicet illum sapientissi-
mum esse Dominum, & simul Beni-
gnissimum, qui servo suo præcipit id,
quod absolute præstare non potest. V:
G. ut solis cursum sistat, vel ut cælum
digito tangat, & propter hoc, quod
præceptum sibi impossibile executi-
oni non daret, gravissimis pœnis, &
exquisitis tormentis, eum puniret,
ac excrucicaret. Deus autem est Sapi-
entissimus Legislator, & simul sum-
mæ imò infinitæ bonitatis, & Beni-
gnitatis. Ergo nobis non proposuit ta-
lia præcepta, quæ à nobis gratiâ illi-
us adjuvante observari non possint;
Ergo falsum dogma fidei est omnium
Novatorum, quod præcepta Dei im-
possibile sit à nobis, adjuvante illius

gratiā observari.

Exemplum 2dum est. Deus est summæ bonitatis. Ergo nihil admittendū est in Deo quod repugnat ipsius bonitati. Repugnaret autem ipsius summæ bonitati si aliquem ante prævisa ulla illius demerita, purè ex sua voluntate, præordinaret ac reprobaret ad æternam damnationem, imò hoc sine illum crearet. Ergo talis reprobatio in Deo nõ datur. Ergo falsum est hoc dogma Calvinistarū, adeoque reiiciendum, unā cum sua secta, quæ illud tenet.

Exemplum Tertium sit. Deus est essentialiter verax & omnipotens & nihil apud eum est impossibile. Ergo cum Christus (qui utique simul erat Deus) porrigendo in ultima cœna panem, & vinum Discipulis suis, dixerat: *Hoc est corpus meum: Hic est sanguis meus.* Vel non dixit verum; & sic non est essentialiter verax.

verax. Vel non potest id facere, ut panis transeat in illius carnem, & Vinum in Sangvinem: & sic non est omnipotens, adeoq; nec Deus. Est autem Deus, ergo essentialiter Verax ac Omnipotens. Et certè si Deus potuit ex nihilo creare Mundū, & Christus in Nupriis Canæ Galileæ transmutare aquam in vinum, potuit & panem, ac vinum transmutare in corpus suū, ac Sangvinem suum. Ergo hoc Dogma Fidei Calvinistarū, qui negant in Eucharistia realē præsentiam Corporis & Sangvinis Christi, est falsum. Plura similia exempla adducemus in sequentibus.

CONSIDERATIO XV.

IN hoc examine dogmatum Fidei, alienarū Religiorum à Fide Romano-Catholica, reperi in ijs plurima paradoxa, prorsus incredibilia, & rationi rectæ penitus difformia. Exemplum sit. Docent inter reliqua

qua, hoc etiam: quòd omnia peccata sint æqualia, nec ullum dari peccatum, quod sit veniale, undè sic arguebam: Verbū otiosum est peccatum, cūm Christus Dominus minetur de omni verbo otioso dandā esse nobis in diē iudicii rationem. Ergo secundū hoc Dogma Novatorum, est æquale reliquis peccatis. Ergo & peccato blasphemiar. Ergo & peccato incredulitatis. Ergo & Apostasiā à Fide Christi. Si est æquale his peccatis peccatum otiosi verbi. Ergo est etiam æqualis culpæ. Si est æqualis culpæ; Ergo æquale meretur pœnam. Si æqualem meretur pœnam, Ergo etiam æqualem habet remissibilitatem, vel irremissibilitatem. Ergo æquè difficulter remittitur, ac alia peccata. Et tamē Christus de pœnis, & remissibilitate peccatorum longè aliud docuit; Nam Matth. 5. v. 22. dicit *Quis*

irascitur Fratri suo reus erit iudicio, qui dixerit: Racca, reus erit concilio, qui dixerit: Fatue, reus erit gehenna ignis. Ergo iræ affectus erga proximum meretur quidem aliquam pœnam; sed majorem, verbum acerbū, & adhuc majorem verbum cōtumeliosum. Deindè 1. Joan. 5. v. 16. dicitur. *Est peccatum ad mortem.* Ergo est peccatum aliquod, quod non sit ad mortem. Ergo non omnia peccata sunt æqualia. Præterea est peccatum, quod neque in hoc, neque in alio sæculo remittitur. Quale est peccatum in Spiritum Sanctum. Ergo aliqua peccata sunt, quæ in hoc vel in alio sæculo remittuntur. Ergo non est æqualis remissibilitas in omnibus peccatis. Ergo nec æqualis culpa. Ergo non omnia peccata sunt æqualia. Demūm proverb. 24. v. 16. habetur. *Species enim cadit iustus & resurget,*

Impii autem corrumpunt in malum. Ergo sunt aliqua peccata quæ non tollunt habitualement justitiã; & alia quæ eandem tollunt. Ergo omnia peccata non sunt æqualia. Ergo secta vel Religionem illam, quæ hoc falsum Dogma tenet, merito judicavi esse rejiciendam.

CONSIDERATIO XVI.

Juxta eosdem, omnia nostra bona opera, sunt peccata. Et juxta eosdem omnia peccata sunt æqualia. Ergo omnia nostra bona opera, sunt æqualia peccata, reliquis peccatis: Igitur orare Deum erit æquale peccatum, ac blasphemare contra Deum: Et Eleemosynã dare pauperi, erit æquale peccatum, ac eundem pauperem spoliare: & injuste possessam rem restituere proprio illius Domino, erit æquale peccatum, ac eandem apud se invito domino retinere.

CON-

CONSIDERATIO XVII.

Hinc optarem scire. Quidnam deberet dicere, ac suadere aliquis prædicans, alicui consulenti set Utrum rem alienam, quam injuste habet, debeat proprio illius Domino restituere? Nam si dicat, ita, possit is reponere quærendo: an restituere rem alienam sit opus bonum? Si is affirmaret, possit iterum proponens subsumere: Juxta nos omnia nostra bona opera sunt peccata: peccata autem iterum juxta nostram doctrinam sunt æqualia omnia: Ergo sive rem alienam restituero, sive retinuerō, æquale erit peccatum, nec unum majus altero. Quorum utrumque, judicavi esse absurdum, & consequenter, & sectas has doctrinas tenentes, ac docentes.

CONSIDERATIO XVIII.

Deus est summa sanctitas. Si ita, ergo est maximè remotus à peccato.

cato.

cato. Si hoc, ergo maxime odit peccatum, si hoc, ergo nullatenus illud vult fieri, si hoc, ergo illud non mandat fieri. Si hoc, ergo nullatenus illud causat. Ergo Deus non est Author & causa peccati, volens, suggerens, efficiens, jubens, operans, & in hoc impiorum scelerata consilia gubernans, ut docent Calvinistæ, & Lutherus quoque docuit.

CONSIDERATIO XIX.

Revolvi quàm plurimos historicos, tam politicos, quàm Ecclesiasticos, Annales item variarum Gentium, ac Nationum, & diligenter exquisivi, an alicubi ante sæculum decimum quintum, fuerit aliqua fama & mentio Lutheranicæ aut Calvinistæ doctrinæ, & aliarum modernarum Sectarum. Legi item ad hunc eundem finem, multa antiquissima scripta, & anotationes

nes rerum memorabilium, quæ singulis sæculis contigerunt, & nullam mentionem, vel vestigium illarum invenite potui. Unde conclusi has Religiones planè novas esse, adeoque non esse Apostolicas, nec à Christo & Apostolis traditas, sed ex cerebro Authorum harum Sectarum noviter exogitatas & consequenter repudiandas.

CONSIDERATIO XX.

Memini quidem me adhuc in Juventute legisse, cujusdam Calvinistæ libellum, sub titulo *Itinerarij* in quo conatur demonstrare longissimum Catalogum hunc in finem contexendo, quòd statim à Nativitate Christi, singulis sæculis fuerint aliqui, qui tenuerint doctrinam Lutheri & Calvinij, sed pessimo successu & irritò conatu, tentavit id præstare. Primò quidem ex eo, quòd

illos, quos adducit in dicto Catalogo, faciat idem sensisse, tam cum Calvino, quam cum Lutero, adeoque fuisse Lutero-Calvinistas, cum tamen nec ipse Lutherus, & Calvinus, nec ipsi Lutherani, & Calvinistæ inter se in doctrina Fidei conveniant; sicut ergo defacto nemo se fatetur esse Lutero-Calvinistam, sed vel Lutheranum, vel Calvinistam, ita neq; ab eo citati, poterunt dici Lutero-Calvinistæ. Non est autem major ratio, cur soli Calvinistæ trahant illos pro se, quam soli Lutherani & è contra; imò eosdem æquali jure possent pro sua secta trahere etiam Anabaptistæ, & alij sectarij. Ergo exindè non potest deduci aliquem fuisse ante Lutherum, vel Calvinum, qui integrè ea omnia credidisset, tenuisset, aut docuisset, quæ tenuit, credidit, ac docuit Lutherus vel Calvinus, aut quæ tenent Lutherani.

Lutherani vel Calvinistæ. Secundò quia ex eo præcisè illos quos citat, facit Lutero-Calvinistas, quia invenit in illis unum aut alterū verbum, aut propositionem quam etiã Lutherani, & Calvinistæ tenent. Quod, si sufficeret, potuisset & Machometem, & Judam Iscariotem, & Arium ac alios Hæresiarchas ponere ad Catalogum Lutero-Calvinistarum. Nam & hi tenuerunt aliquid, quod tenent Lutherani & Calvinistæ. Sic Machometes tenebat dari solùm unū Deum, Arius tenebat concilia Ecclesiæ errare posse, & Nicœnum Concilium errasse ipso facto in sui condemnatione. Ergo sequeretur, quòd & Machometes, & Arius fuerint Lutero-Calvinistæ. Tertiò quia eos ponit in dicto Catalogo, quos constat, usque ad finem vitæ vixisse in Fide Romano-Catholica, aliquos etiam ex Pontificibus ipsis, Car-

Cardinalibus, Archi-Episcopis, Episcopis. Monarchis, etiam talibus, qui scriptis suis, veritatem Catholicæ Fidei propugnare, sed quo fundamento? plane nullo. Nam S. Gregorium ex eo probat fuisse Luthero-Calvinistam, quia coarguebat vitia Sacerdotum. Irenæum ex eo, quod scripturam Sacram collaudabat. Polycarpum ex eo, quod Apostolicam doctrinam tenuerit. Bellarminum ex eo, quod malos Catholicos de peccatis corripiebat. Ex quibus nullatenus sequitur hæc conclusio. Ergo fuerunt Luthero-Calvinistæ. An non enim & moderni Romano-Catholici & Zelosi Concionatores, Sacerdotum malam vitam detestantur? malorum Catholicorum peccata exprobant? Scripturam Sacram ac doctrinam Apostolicam commendant, & tamen non sunt Luthero-Calvinistæ.

CON-

CONSIDERATIO XXI.

Longè melius itinerarium ego in hac mea deliberatione confeci, percurrento Hæreses singulorum sæculorum à nato Christo. Inveni siquidem omnes ferè articulos Fidei, quos tenent Lutherani & Calvinistæ jam fuisse doctos ab alijs Hæresiarchis, & damnatos ab Ecclesia. Non quod aliquis finisset, qui omnia illa docuisset, quæ docuit Lutherus, vel Calvinus, talis enim nullus omnino fuit, sed diversi diversos, ac diversis sæculis, & Temporibus. Indè tamen non potui concludere; quod Lutherana doctrina vel Calviniana fuerit ante Lutherum vel Calvinum. Sed feci hanc legitimam conclusionem. Ergo Lutherana, & Calviuiana Religio est consarcinata ex varijs hæresibus jam pridem ab Ecclesia damnatis, nonnullis noviter ad-

ctis

ctis, non secus ac vestis Mendicorum ex multis frustis, antiqui & diversi coloris panni, in Foro scrutatio comparatis & collectis, superadditis aliquibus alijs frustillis ex novo panno, & colore, & qualitate prorsus improportionato.

CONSIDERATIO XXII.

Post hæc, assumpsi in considerationem, signa & notas veræ Christi Ecclesiæ: nempe quod si, *una, Sancta, Catholica, & Apostolica*; Et nullam ex his reperire potui in reformatis, seu potius deformatis istis Ecclesijs. *Non Unitatem*, cum in multis ijsq; præcipuis articulis Fidei, inter se discrepent, ac singulæ rursus in alias subdividantur de rebus Fidei sententias, & opiniones. *Non Sanctitatem*. Cum enim Sanctitas requirat, ut quis declinet à malo & faciat bonum Psal. 36. v. 26. Id certe

certè hæ Religiones non præstant, quæ non tantum non docent declinare à malo, Præcepta Dei servando sed tenent impossibile esse eadem servare, & non tantum non suadent bonum facere, sed docent bona opera ad salutem æternam prorsus esse inutilia, imò & peccaminosa, nec ullum Sanctum nominare possunt, qui fuisset illorū Fidei. *Non, quod sit Catholica, seu Universalis*, quia non annunciatur in Universo Mundo, sicut Romana, ut Testatur S. Paulus ad Rom. 1. v. 4. nec quod fuerit semper, quia non fuit ante Annum 1517. Sed nec defacto est ubique; solum enim delitescit in pauculis provincijs Europæ, quæ ipsa est minima pars Orbis, respectu Africæ, Asiæ, & Americæ, in quibus de his Religionibus nihil penitus scitur, imò nec auditur. *Non quod sit Apostolica*, quia non est fundata ab Apostolis

stolis, nec pastorum suorum & doctrinæ suæ continuam successi-
onem, possunt deducere usque ad
Apostolos. Hæc autem omnia sig-
na sunt in ecclesia Romano-Ca-
tholica. Etgo Jure optimo, illam
omnibus aliis prætuli.

CONSIDERATIO XXI.

CONjeci deinde oculos ad initia
conversionum populorum, na-
tionum, & Regionum, ex Gentilif-
mo ad Fidem Christianam, quæ sa-
nè mirabilis fuit, & non nisi Divina
virtute, ope, auxilio fieri potuit,
propter tot obstacula, tam potentif-
simorum Regum, Imperatorum, &
Tyrañorum, eorumque sævitiam,
ac ipsorū Idololatrarum pertinaci-
am, & obstinationem, præsertim
cum Fides Christiana suaderet
illis ea, quæ sunt carni, & san-
guini, ac principiis Mundanis om-
nino contraria, & proponeret My-
steria

ria altissima, quæ solo naturali lu-
mine nequeunt comprehendi, &
quidem per prædicatores imbelles,
ac inermes. Investigavi dein, quæ nã
fuerit illa Religio, ac Fides, & clarè
deprehendi illam fuisse Romano-
Catholicam & quidem per viros
Apostolicos, à Romanis Pontifici-
bus ad prædicandum Evangelium
submissos. Nam quòd primis quin-
que sæculis non fuerit alia Christia-
na Religio, ad quam conversæ fuis-
sent gentes, ipsimet adversarii non
diffitentur. Sexto verò sæculo con-
versa est Anglia per S. Augustinum,
Monachum missum eò à S. Grego-
rio Papa. Septimo, Germaniæ per
S. Bonifacium, missum à Gregorio
III. Papa. Octavo Moravia per SS.
Cyrillum & Methodium. Nono,
Hungaria, & Polonia per S. Adal-
bertū, & S. Piligrinū aliosque. De-
cimo, Bohemia & Moschovia, Fran-
cia

cia seu Gallia per S. Remigium, Frisia per S. Bonifacium & Villebrordum, longè adhuc prius. Undecimo, Pomerania per S. Brunonem. Duodecimo, Livonia per S. Mainardum. Et Svecia per Nicolaum Brakpier, postea in Pontificem Romanum electum. Pomerania per S. Othonem. His autem postremis duobus sæculis in Indijs Orientalibus, & Occidentalibus quàm plurimæ Provinciæ, & longè plures quàm tota Europa numerat, conversæ sunt ad Fidem Christianam, eamq; non aliam, quàm Romano-Catholicam, & in dies plures, ac plures ad eandem convertuntur. At verò nullam gentem ex paganis reperi conversã fuisse ad Lutheranam, vel Calvinianam, aut aliam ex novis moderni temporis sectam; sed solùm ex tepidis Catholicis, idq; non alio ex fine, quam pro libertate carnis, & vi-

tæ

tæ licentiosæ. Præstabat igitur mihi Romano-Catholicam Fidem potius, quàm aliquam ex reliquis moderni temporis sectis eligere.

CONSIDERATIO XXIV.

EX occasione hujus considerationis occurrit mihi alia observatio Nempe: Quod Deus omnes Apostolos, & viros Apostolicos, quos elegit, & misit ad conversionem populorum, ac gentium, ornaverit dono magnorum miraculorum juxta sua Divina præmissa, ut habetur Matt. 10. v. 7. Euntes (ait Christus ad suos discipulos) *predicete, mortuos resuscitate, leprosos mundate, demones ejcete* &c. Et Marci ultimo: *Illi verò profecti predicaverunt ubique, Domino cooperante, & sermonem confirmante, sequentibus signis.* Antesignani autem modernarum novarum sectarum, esto glorien-

C 2

tur

fur, se missos à Deo tanquam Reformatores suæ Ecclesiæ; nullum unquam tamen signū, ac miraculum ediderunt in confirmationem suæ doctrinæ, vel suæ à Deo missionis: & quidem, ut quidam ait, nec unicum claudum equum, sanare potuerunt. Quomodo ergo poterā credere illos missos à Deo hunc in finem? præsertim cū Salvator noster nos præmonuerit, ut attendamus nobis à falsis prophetis, qui veniunt ad nos in vestimentis ovium (scripturā & Evangelium semper in ore habentes) intus autem sunt Lupi rapaces. Maximè verò, si ij contrariam sibi adinvicē doctrinam prædicent (ut fecit Lutherus, & Calvinus) Uterque enim veritatem docere non potuit, consequenter nec mitti à Deo uterq: ad reformandam Ecclesiam, neuter autem illorum majora argumenta aut signa protulit à Deo suæ missionis

nis

nis & doctrinæ, quàm alter. Igitur neutri judicabam esse credendum,

CONSIDERATIO XXV.

Rursus consideravi vitas, & mores Authorū harū Religionum, & feci comparationē eorum, cum ijs viris Apostolicis, qui Gentiles ad fidem Romano-Catholicā converterunt. Deus bonè quantam inter hos vidi disparitatem! tantam scilicet, quanta est inter cælum & terram. Hi namq; erant viri Deo uniti, devōtioni ac pietati addicti, virtutibus magnis exornati, sobrij, humiles, continentes, rerum Temporalium, & voluptatum carnis contemptores, solam Dei Gloriam querentes & Zelum animarum intendentes. Uti ex vitis illorum, & scriptis constat. Illi verò ventri, & carni dediti, è Fide Apostatæ, votifragi, impij, superbi, non aliud quàm

C 3

car.

carnis voluptates, & vitæ licentiam docentes, ut pariter ex illorū vitis, & scriptis clarissimè patet. Quid enim Luthero, & Calvino fuit superbius, & arrogantius? qui se toti antiquitati præferebant, suâ interpretationem scripturæ Sacræ, interpretationi omnium SS. Patrum, & totius Ecclesiæ anteponebant. Cujus scripta magis spurca, quàm Lutheri? magis impia & blasphema quàm Calvini? Ita ut jam & sequaces eorū, talium scriptorum pudeat.

CONSIDERATIO XXVI.

PRO magno stimulo fuit mihi ad Fidem Romano-Catholicā præ alijs modernis Religionibus amplectendam etiam illud, quod in ea nunc quoq; reperiantur quàm plurimi, qui zelo animarum ducti, relictis, ac spretis omnibus vitæ hujus commodis, amicis & cognatis, di-

op.

gnitatibus ac honoribus, & alijs mundi bonis, quæ in re vel spe habebāt, nō obstantibus minis Tyrānorum, & certissimā quasi nece à barbaris inferendæ, promptissimè & summa cum alacritate vadunt ad remotissimas etiam gentes pro illarum conversione, Evangelium Christi ijs prædicando, & ad Ecclesiam Catholicam eosdem adducendo, esto pro comperto habeant, se fore inter eas cum S. Paulo, *in laboribus plurimis, in carceribus abundantius, in plagis supra modum, in mortibus frequenter.* 2. ad Corinth. II. V. 12. Quod certò in Prædicantibus aliarum Religionum non reperi. Undè conclusi eos verè Spiritu Dei agi, non autem hos. *Majorem siquidem hac, dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis.* Joan. 15. V. 13.

CONSIDERATIO XXVII.

Observavi & valde admirabar etiā illud. Quomodo inter Romano-Catholicos multi divitijs affluentes, & amplissimas quoq; hæreditates, ac omnes vitæ commoditates, etiam magnarum Familiarū, non tantum Nobilium, sed & Baronum, Comitū, Marchionū, Principum Filij ac Filiaē spretis omnibus delicijs, ac voluptatibus ad pauperes, & austeros Religiosorum diversos ordines, spontē, & sæpē non nisi magnis obstaculis perruptis, tanto numero conyolent. Præcisè solius Dei amore, & securitatis majoris salutis animæ suæ. ergo: cū in alijs novis Religionibus vix ullus magnæ Nobilitatis, vel conditionis valde honestæ dignetur statū prædicantiū amplecti. Quod non ideò dico quasi Deus esset acceptator personarum,

narū, cū constet Christum rudes, ac simplices piscatores in Apostolos elegisse, sed solum inde colligo, quod specialis Dei gratia in illis operari debeat, adeoq; & Fides illa esse vera, in qua tam singulares Gratiæ Deus suis confert.

CONSIDERATIO XXVIII.

MEmini, cū adhuc esse Juvenis, duos Prædicantes Lutheranos me præsentem mentionē fecisse, adolescentis cujusdā bonæ Indolis mihiq; notissimij; Ac cū unus ex illis, hanc conjecturā de illo fecisset. Hic Adolescens vitā ducet cælibem, & continentē, quantū ex illius indole licet conjecturarie. Alter mox subjunxit: optimè sanè facit; continentia enim, & cœlibatus est magnū Dei Donū, & specialis gratia. Ego tunc adhuc planè Juvenis & quidē Lutheranus existens,

C 5

apud

apud me tacite hanc Illationē cum admiratione feci; Quomodo igitur fieri potest, ut cū nostri pastores dicant se reformatores Ecclesiæ, & Evangelij purissimi prædicatores, & continentia ac cælibatus sit Donū Dei singulare, ac specialis gratia, Deus hoc donum & hanc gratiam nulli prædicantium conferat? prædicantes siquidē cælibem vitam ducere nullibi est videre, quin nec audire quidem. Et vicissim quomodo Deus hoc donum, & hanc gratiam multis Papistis, quos nos Idololatrias esse dicimus, confert, apud quos tam multæ Virgines, Moniales, Religiosi, & Ecclesiastici, vitam continentem, & puram ducunt; debet igitur illorum Religio magis grata esse Deo, quàm nostra, quoniam aliter quis non potest esse continens, nisi Deus det ei donum hoc. Sæpius dein mihi in maturiori

riori ætate, hoc dictamen in memoria recurrit, hoc tandem etiā ad amplectendam Fidem Romano-Catholicam unum, ex motivis fuit.

CONSIDERATIO XXIX.

EVolvi quam plurimos Authores, qui contra Fidem, ac Religionem Romano-Catholicam scripserunt, & illud signatè notavi, quod in omnibus suis argumentationibus id probare affatim conentur, quod Catholici non negant, sed ultro admittunt: illud verò quod Catholici pro dogmate Fidei tenent, oppugnando vix attingant. Exempli gratiā: Adferunt copiosissimos scripturæ sacræ textus. Quod solus Deus sit adorandus, & colendus cultu Divino. Hoc autem Catholicorum nemo negat, qui firma Fide credit peccatum Idololatriæ esse, creaturæ cuicumque tandem, cultum Divinum exhibere. Adducunt mul-

ta scripturæ Testimonia quæ honorificè loquuntur de Matrimonio. Quid tum? hoc enim Catholici non improbant, imò Matrimonium inter Sacramenta numerant, hoc solum cum S. Paulo tenent. Quod qui matrimonio jungit Virginem suam, bene faciat & qui non jungit, melius faciat. Similiter merita Christi deprædicant, ipsiusque satisfactionem pro peccatis nostris. Quid inde? Hæc enim Catholici quoq; infiniti valoris esse docent, & satisfactionem illius sufficere pro totius mundi peccatis ajunt: Quid ergo docent? Id quod S. Petrus sua Epist. 1. v. 10. *Satagite, ut per bona opera, certam vestram vocationem, & electionem faciatis.* Et S. Paulus ad Rom. 8 v. 17. *Si tamen compatimur, ut & glorificemur,* pari modo Fidem mirè extollunt. Quid exinde? Etiam Catholici Fidem necessariam esse ad salu-

lu-

lut em fatentur. Quid ergo dicunt? Id, quod S. Jacobus cap. 2. v. 24. *Ex operibus justificatur homo, & non ex fide tantum.* Et quod S. Paulus ad Cor. 1. cap. v. 2. *Si habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum.* Demum contra malam vitam aliquorum Sacerdotum invehuntur. Quid inde proficiunt? Hanc enim etiam omnes Catholici detestantur, sed & continentiam, ac puritatem Angelicam mentis, & corporis, in pluribus admirantur.

CONSIDERATIO XXX.

IN iisdem Authoribus, uti etiam in aliorum prædicantium concionibus, & discursibus observavi; Quod calumnijs potius oppugnent, & coram plebe denigrent Ecclesiam Romano-Catholicam, & ex hoc modo agendi conjeci manifestè, quod deficiant in argumentis ad eandem oppugnan-

C7.

pugnan-

pugnandā. Quando enim deveni-
tur in probationibus, & disputatio-
nibus ad calumnias, infallibile fi-
gnū est, quod in probatione argu-
mentās succumbat. Deindē calum-
niæ semper sunt conjunctæ cū falsi-
tatis, & mendacijs. Quomodo er-
go per ipsa mendacissima mendacia
eruetur rei veritas? atqui hujusmo-
di calumniæ sunt: V. G. Quod Ca-
tholici ita adorent Sanctos, sicut
ipsū Deū: Quod Pontificē habeant,
pro Deo; quod in Sanctorū meritis,
& suis proprijs ponant majorē spē,
& fiduciā, quā in meritis Christi
Domini, & sexcenta similia figmen-
ta. Non potui igitur in mendacijs,
& calumnijs fundamenta meæ fidei
ponere, igitur statui mecū, quod
ipsemet velim, rei veritatē inda-
gare, quā compertā rejeci tamquā
impostorias, omnes has novas sectas

CON-

CONSIDERATIO XXXI.

Recordor optime, quod cū in
adolescentiā mea interfuisse
cuidam explicationi Theologicæ
apud Calvinistas, quidā ex Audi-
ditoribus, cæteris intelligentior
proposuerit publicè professori, in
persona Catholici quoddā argu-
mentū valdè ponderosū. Quo audi-
to Professor Calvinista substitit, &
aliquantulum hæsit. Deindē verò
dixit. Idem argumentū à se ali-
quando cuidam suo Professori in
Anglia fuisse propositū, sed ab eo
pro responso se non aliud accepisse,
quā quòd argumentū illud sit
planè insolubile, ac proinde Catho-
licis ad illud directè nunquā esse
respondendum, sed solūm eluden-
dū. Vehementer scandalizatus fui
in hoc responso. Per elusiones enim,
argumenta non solvuntur, nec ad
cogno-

cognoscendā veritatē rei pervenitur. Et jam tunc judicabā, Acatholicos etiā circa articulos Fidei non laborare de rei veritate.

CONSIDERATIO XXXII.

Illud quoque omnes Religiones à Romano-Catholica alienas, mihi suspectissimas de falsitate reddidit. quòd licet semper Catholicos ad scripturā provocent, ipsimet tamen Scripturā Sacrā pro libitu suo tractent, partim integros libros ex Canone Sacrorū Librorū eliminando: partim mala fide vertendo, partim pro suo arbitrio juxta dictamen uniuscujusq; privati Spiritūs interpretando. Cum tamen Romano Catholici eandē versionē omnes habeant, isdē semper Biblijs omnes utantur, quibus usa est Ecclesia à mille & trecentis, ac amplius añis, neq; eam juxta suū propriūm judici-

diciū explicant, sed sequitur interpretationem veterū SS. Patrum ac totius Ecclesiæ, de qua Christus dixit Matth. 18. v. 17. *Si quis Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus, & Publicanus.*

CONSIDERATIO XXXIII.

UT nihil intentatum relinquerē, legi consideratē parvulū Catechismū Lutheri, quò Lutherani in Hungaria defacto utuntur, eūq; contuli diligentē cum Catechismo ejusdem Lutheri Año 1567. Wittembergæ impresso, & reperi eundē in prima illa editione Wittembergēsi, differre toto cælo, in quā plurimis articulis Fidei. Nec satis capere potui tantā mutationē, nisi mihi occurrisset, quod Novatores moderni, pro libitu mutant Religionis suæ articulos, alios tenendo in una provincia, alios in altera, ali-

alios in uno seculo, alios altero. Quod si quis huic tantæ diversitatis, quoad ipsos articulos Fidei inter hos duos Catechismos Fidei adhibere nolit, conferat simul utrumque, id autem facile consensui poterit, cum Wittembergensis ille Catechismus hoc ipso Anno 1701. sit Tyrnaviæ in Hungaria impressus. E contra verò cum peragrare diversas Provincias Catholicorum nullã in eorum Catechismis inveni, quo ad articulos Fidei discrepantiã, sed in omnibus omnino, omnimodam convenientiam.

CONSIDERATIO XXXIV.

Cum ergo viderẽ tantas diversitates opinionũ etiam quoad Dogmata Fidei, inter eos, qui se Augustanã Confessionẽ profiteri dicunt, ipsã Confessionẽ Augustanã consideratẽ perlegere decrevi, sed
has

has tam diversas esse reperi, varijs in locis, & temporibus impressas, adeoq; inter se differentes, ut quãnã sit genuina Confessio Augustana, apud me determinare non poterim, quia nec ipsi Professores Academicarum Lutheranicarum hac de re inter se cõveniebant, donec unã occasione Bibliothecã Cæsareã Viennensem visitarẽ, in qua Bibliothecarius Cæsareus, inter alia exhibuit nobis, qui tunc simul eramus, illã ipsam in originali, quæ exhibitã fuit à Melanthonẽ Augustã in comitijs Imperialibus Carolo V. Cæsari Año 1530. Quæ in tantũ differt ab alijs Editionibus Augustanæ Confessionis, ut nisi illis apponeretur Titulus *Augustana Confessionis*, nemo eas diceret esse Augustanas Confessiones. Unde intuli modernã Religionẽ Lutheranorũ non esse Augustanã Confessionis Religionẽ, sed
longè

longè diversam, ideo hanc omninò
reijciendā judicavi. Cur verò neq̄;
illi originali acquieverim, inter ali-
as rationes, hæc etiā fuit: Quod hæc
ipsa contineat in se plurima men-
dacia, & apertas contradictiones.
Quas fusè deducit Cardinalis Paz-
mañus in erudito suo opere, Kalauz
dicto, à Fol: 417. usq̄; ad foliū 440.

CONSIDERATIO XXXV.

Consideranti mihi sæpius verba
illa Christi Domini: *intrate per
angustam portam: quia lata porta, &
spaciosa via est, qua ducit ad perditio-
nem, & multi sunt, qui intrant per
eam. Quàm angusta porta, & arcta
via est, qua ducit ad vitam! Et pauci
sunt qui inveniunt eam.* Matt. 7. v. 13.
Item *Contendite intrare per angustam
portam.* Luc. 13. v. 24. occurrit
illoco mihi Religiones alienas à
Fide Romano-Catholica non esse
hanc

hanc arctam viam, quæ ducit ad vi-
tam, sed illam spatiosam quæ ducit
ad perditionē, nam juxta harū do-
ctrinam, satis est ad vitam æternā
consequendam, si credat quis se,
salvandū, aut prædestinatū ad eam,
quæ doctrina sanè contraria est illi,
quā nobis præscripsit Christus per
se, ac suos Apostolos. Nam interro-
ganti illi Matth. 19. v. 16. Magister
bone quid boni faciam, ut habeam
vitam æternam? respondit Christus
*Si vis ad vitam ingredi, serva man-
data,* secundum verò doctrinam
harū Religionum ad hanc interro-
gationem non respondetur: si vis
ad vitā ingredi, serva mandata; hoc
enim ajunt esse impossibile. Quid
autē respondetur à Novatoribus? si
vis ad vitā ingredi, crede tantum
quòd Christus pro te mandata Dei
Patris adimpleverit. Similiter S. Pe-
trus Act. 2. v. 37. interrogantibus
Judæis

Judæis compunctis corde ex ijs, quæ ab eo audierunt. *Quid faciemus viri Fratres? Respondit Pœnitentiam agite, Et ipsemet Christus Luc. 13. v. 3. ait: nisi Pœnitentiam egeritis, omnes similiter peribitis. Et rursus S. Petrus Act. 3. v. 19. pœnitimini igitur, & convertimini, ut deleantur peccata vestra. Pariter & S. Joannes Baptista suam prædicationē sic inchoavit. Pœnitentiam igitur agite; Item facite fructus pœnitentiæ. Matt. 3. v. 3. & 8. Quid autē hæc nova doctrina ad interrogationē: An, & quomodo pœnitentia sit agenda, respondebit? hoc unicū: crede tantum, quod remissā sint tibi peccata propter merita Christi, & hoc solū sufficit. Quæro ulterius ex iisdem, An debeā dimittere debitoribus & condonare injurias mihi factas, si volo à Deo mihi remitti peccata? quid respondebunt? nō aliud juxta suam*

suā doctrinā, quàm hoc non esse necessariū, sed satis esse, si credā mihi dimissā esse peccata. Cum tamen Christus dicat Matt. 6. v. 14. & 15. *Si enim dimiseritis hominibus peccata eorum: dimittet & vobis Pater vester cœlestis delicta vestra: si autem non dimiseritis hominibus, nec Pater vester dimittet vobis peccata vestra. Rursus pergo quærere, utrūm per bona opera mereri possim vitam æternam? & respondebunt mihi negativè, & dicent solam Fidem ad id sufficere. Cum tamen scriptura dicat 2. Petri 1. 10. *Satagite, ut per bona opera certam vestram vocationem, & Electionem faciatis. Et S. Paulus 1. ad Rom. 2. v. 6. 10. Et reddet unicuique secundum opera sua. Et ad Cor. 3. v. 8. Unusquisque propriam mercedem accipiet secundum laborem suum. Urgeo interrogando: possumne redimere peccata mea Eleëmofynis? Cum**

Christi

Christus dicat Luc. 11. v. 41. *Date Eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis. Et Daniel. 4. v. 22. habeatur: peccata tua Eleemosynis redime, & iniquitates tuas misericordijs pauperum. Et respondere debebunt consequenter mentiendo: Nec id esse necessarium, sed tantum crede, quod Christus pro te satisfecerit: & munda sunt tibi omnia: tantum crede Christum Dominum pro te esse mortuum, & redimes peccata tua. Sola Fides ad hæc omnia sufficit. Demum quæro, propter quæ peccata homines damnantur, & à celesti gloria excluduntur? Respondebit S. Paulus 1. ad Corinth. 6. v. 9. 10. *Nolite errare: neque fornicarij, neque idolis servientes, neque adulteri, neque molles, neque masculorum concubitatores, neque fures, neque avari, neque ebriosi, neque maledici, neque rapaces, Regnum Dei possidebunt. Novatores autem**

autem respondebunt cum suo Luthero (Postillâ in Dominicam 8. post Trinitatem) *Sola in credulitas damnat. Ecce viam novam, eamque spatiosam ad cælum! sed quâ nemo pervenit ad illud,*

CONSIDERATIO XXXVI.

EX consideratione hujus controversiæ, an sola Fides sufficiat ad salutem, pro qua adstruenda Lutherus ad illum textum S. Pauli ad Rom. 3. v. 28. *Arbitramur hominem justificari per Fidem, fraudulenter addidit per solam Fidem, venit mihi suspitio an non etiã in alijs Textibus scripturæ Sacræ utantur similibus dolis Acatolicis; & reperit id, quod suspicabar. Nam idem Lutherus in superius citatis verbis. 2. Petri c. 1. v. 10. *Quapropter Fratres magis satagite, ut per bona opera certam vocationem vestram, & Electio-**

D

nem

nem faciatis, in sua versione totaliter omisit verba illa per bona opera. Quia apertè adversantur ejus errori, quò docet bona opera homini non conducere ad salutem. Calvinistæ pariter plerique in Evangelio Lucae cap. 22. v. 19. verba illa clarissima: *Hoc est Corpus meum* sic transmūtârunt: *Hic est Corpus meum*, ut excluderent realem præsentiam corporis Christi in Eucharistia. Ob eandem causam, ubi Joan. 6. v. 51. legitur, *Ego sum panis vivus qui de cælo descendi: pro voce vivus, substituerunt vivificans*: ut intelligatur panis usualis. Et in Epist. S. Jacobi 5. v. 16, verba illa *Confitemini alterutrum peccata vestra*. Reformatores sic vertunt: *Confitemini peccata vestra erga invicem*, ut sic eludant Sacramentalem Confessionem, quam inde probant Romano-Catholici. Et illud S. Pauli ad Hebræos 13. v. 4.

Hono-

Honorabile connubium in omnibus, Novatores, ut defenderent Matrimonium etiam Sacerdotum, vertunt sic: *Honorabile connubium inter omnes*: Item Ex verbis illis Christi Domini Matth. 25. v. 34. 35. *Venite benedicti Patris mei, possidere paratum vobis regnum à Constitutione mundi. Esurivi enim, & dedistis mihi manducare: Sitivi, & dedistis mihi bibere: Hospes eram, & collegistis me*. Illud enim omisit Lutherus in sua versione, quia videbat inde probari, opera bona esse meritoria vitæ æternæ. Omitto quàm plurima alia his similia. Unde conclusi harum Religionum antesignanos viam Dei in veritate non docere, sed scripturas malâ fide ad suum sensum contorquere, & pro suo libitu truncare ac mutare. Quomodo igitur prudenter poteram illorû Religionis nomen dare?

D 2

CON-

CONSIDERATIO XXXVII.

Institui dein Analyſim & Syntheſim circa diſcernendā verā Chriſti Eccleſiam à non veris, hâc ratione: In Chriſtianitate datur aliqua vera Chriſti Eccleſia (quam propoſitionem admittunt omnes omninò Religiones- & Sectæ, quæ ſunt in Chriſtianitate, præter hæreticos illos, qui vocantur *Expectantes*) ſi datur Chriſti Eccleſia, Ergo hæc debebat inſtitui ab ipſo Chriſto; ſi ab ipſo Chriſto utique inſtitui debuit ſapienter: ipſe ſiquidem fuit ſapientia æterna. Et cum ſapienter ſit inſtituta, debebat inſtitui durans ſtabiliter, juxta ipſius Chriſti doctrinâ: *Marth. 7. v. 24.* ut ait: *Sapientem virum eſſe, qui ædificat domum ſuam ſupra petram, & deſcendat pluvia, & venerunt flumina, & flaverunt venti, & irruerunt in domum illam,*

¶

*& non cecidit: fundata enim erat ſupra petram. Eſtque illa de qua Chriſtus dixit: Marth. 16. v. 18. Supra hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & porta inferi non prævalebunt adverſus eam; Si ita ſtabiliter eſt fundata. Ergo non potuit deficere & cadere, ſive per pluvias afflictionum, ſive per flumina, & fluvios perſecutionum, ſive per ventos hæreſum, aliàs enim fuiſſet fundata ſupra arenam, & non ſupra Petram. Si non potuit deficere, ergo fuit ſemper viſibilis. Et aliunde Chriſtus fruſtra fideles ſuos monuiſſet *Matth. 18. v. 17. Dic Eccleſie, ſi autem Eccleſiam non audierit; ſit tibi ſicut Ethnicus, & Publicanus.* Quomodo enim poſſent aliquid dicere, ſeu proponere fideles Eccleſiæ inviſibili, & irreperibili? Si fuit viſibilis omnibus fidelibus, Ergo debuit pro-
pagari per Apoſtolos, poſt Aſcenſio-*

D 3

nem

nem Christi, utpotè quibus dictum est à Christo: *Euntes in uniuersum mundum predicare Evangelium omni creatura.* Mar: 16. v. 15. Quod etiam fideliter ij præstiterunt testante eodem Evangelistâ v. 20. *Illi autem profecti, prædicarunt ubiq; Domino cooperante, & sermonem confirmante, sequentibus signis, & cum Fides per Apostolos ubiq; fuit propagata, & per uniuersum mundum veritas illius prædicata, Igitur fuit Uniuersalis seu Catholica.* Si uniuersalis, ergo & una. Et idè Joan: 10. v. 16. dicitur *unum ovile*, ad Rom: 12. v. 4. *unum corpus.* Ad Eph. 4. v. 4. *unus Spiritus.* Si unum corpus, & unus Spiritus est Ecclesia, Ergo debuit habere etiam unum caput. Si hoc, Ergo pro capite visibili post Christi ascensionem, Ecclesiæ hujus debuit à Christo cõstitui unus ex Apostolis. Si unus ex Apostolis. Ergo ille, cui

Chri-

Christus dixit: *Pasce oves meas: pasce agnos meos:* Joan. ult. v. 16. Item tu vocaberis Cephaz, id est Petrus. Et super hanc petram adificabo Ecclesiam meam: & tibi dabo claves Regni Cælorum. Matt. 16. v. 28. Ergo Petrus constitutus erat caput visibile Ecclesiæ à Christo fundatæ. Rursus quia Petrus non potuit semper vivere, & Ecclesia duratura erat semper juxta illâ promissionem Christi Matt. 28. v. 20. *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usq; ad consummationem sæculi,* debuit habere in officio tuo pastorali, eoque uniuersali, in doctrina Christiana alios successores, & hi rursus alios: Ergo successio hæc perpetua & continuata pastorum & doctrinæ, est de ratione veræ Christi Ecclesiæ. Quia verò Petrus & alii ejusdem successores, non poterant prædicare Evangelium in uniuerso mundo in tua persona,

debebant habere coadjutores in hoc sacro opere. Ideò Christus ipse, dedit quosdam (alios quoq;) Pastores & Doctores ad consummationem Sanctorum, in opus Ministerii, in adificationem corporis Christi, donec occurramus omnes in unitatem Fidei, & agnitionis Filii Dei, in virum perfectum, in mensuram ætatis, plenitudinis Christi (nēpe in resurrectione) ut jam non simus parvuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrina, in nequitia hominum, in astutia ad circumventionem erroris Ad Eph. 4. v. 11. 12. Demùm quia Christus vocavit nos ad Ecclesiam suam ut induamus novum hominem, qui secundum Deum creatus est, in Justitia & Sanctitate veritatis. Ibidem v. 24. Ecclesia Christi debet esse Sancta, hoc est, & ad Sanctitatem suã doctrinã instruere, & saltẽm aliquas Personas Sanctitate Illustras in suo gremio continere. Atquẽ hæc

hæc Christi Ecclesia ab ipso fundata, & per Apostolos propagata, non est alia, quàm Romano-Catholica. Hæc enim per SS. Apostolos, Petrũ & Paulum, Romæ est inchoata & aucta, hujus Fides erat eadem, quæ fuit Apostolorum & nominatim S. Pauli, qui ad Romanos 1. v. 12. Fidem Romanam dicit esse Fidem suam, & Fidem suam esse Fidem Romanam: Ergo est Apostolica. Hæc, teste eodem Apostolo eodem capite v. 8. annunciata fuit in universo mundo. Ergo est *Universalis seu Catholica*. Hæc est fundata à Christo per Petrum in Petra. Ergo non potuit deficere. Fuit semper & est, visibilis, ad quam recurrebant omnes gentes, & ad illam convertebatur ex Gentilismo omnes populi. Hæc habuit semper per continuam successionem Pastores totius Christianitatis à S. Petro inchoando,

D 5 usq;

usq; ad modernum Pontificem Clementem XII. Hæc tenet eandem omnino doctrinam Fidei per universum orbem. Ergo est una. Hæc habuit innumeros Sanctos, & Sanctas, Martyres, Confessores, Virgines, & docet fideles suos ad sectandam Sanctitatem declinando à malo & faciendo bonum. Ergo est *Sancta*. ergo & vera Fides, vera Religio, vera Christi Ecclesia; Si vera, ergo sola, Ergo hæc sola est amplectenda,

CONSIDERATIO XXXVIII.

Vicissim aliæ omnes Religiones à Romano-Catholica alienæ sive simul & collectivè, sive singulativè sumptæ in doctrina sua, & dogmatibus Fidei plurimum differunt inter se. Ergo non sunt *una Ecclesia*. Non sunt propagatæ per Apostolos, sed multis sæculis post tēpora Apostolorum exortæ. Ergo non sunt

Eccle.

Ecclesia Apostolica. Non sunt universales, nec sunt ubique, sed in pauculis duntaxat Provinciis & quidem solius Europæ. Ergo non faciunt *Ecclesiam Catholicam* seu universalem: Suorum Pastorum, & doctrinæ successionem non possunt altiùs referre, quàm ad Lutherum. Ergo non habent continuam successionem pastorum & doctrinæ; ab ipsis Apostolis. Nullum Sanctū suæ Religionis possunt nominare, nec docent à malo declinare, vel bonum facere, imo tenent, illud esse impossibile, & hoc inutile. Ergo non constituunt *Ecclesiam Sanctam*. Ergo nullum habent iudicium veræ Christi Ecclesiæ. Ergo omnes & singulæ sunt rejiciendæ.

CONSIDERATIO XXXIX.

Contingit frequentissimè, ut inter Romano-Catholicos & Aca-

D6

tho-

tholicos, in aliqua controversia, non sit quæstio, circa Textū aliquē scripturæ Sacræ, an ille liber scripturæ, ex quo is profertur, sit liber Canonicus? nec an sit bona, & legitima versio, sed præcisè quis sit illius sensus genuinus, & legitima interpretatio? Romano-Catholici, interpretantur eum juxta mentē primitivæ Ecclesiæ & veterū Sanctorū Patrum: circa eundem Acatholici commiscuntur novas interpretaciones, easque non solum à primitivæ Ecclesiæ, & veterum Sanctorum Patrum interpretatione diversas, sed etiam inter se discrepantes, & oppositas, prout unicuique privatus suus Spiritus dictaverit. In similibus casibus sæpius anceps hæsi, cuinam explicationi & interpretationi adhærere debeā! Sed re diligenter consideratâ, ratio ipsa mihi clarissimè dictabat potius esse sequendam interpretationem

Roma-

Romano-Catholicorū, ut potè: conformiorem interpretationi antiquissimæ totius Ecclesiæ, & veterū Sanctorum Patrum. Tum quia auctoritas communis, & totiŭs, ac antiquissimæ Ecclesiæ, prævalet unicuique privata authoritati, eaque novissimæ, valde suspectæ: Tum quia veteres Sancti Patres omni exceptione majores erant, in Sanctitate, & doctrinæ soliditate, in virtutibus, & veritatis indagatione, modernis novellis, leviculis, sciolis, nihil aliud quàm vitæ libertatē & carnis licentiā quærentibus & sectantibus, Ecclesiæ deformatoribus. Tum quia illi erant viciniōres temporibus Apostolorū, & nonnulli ferè iisdem, aut saltē immediatis eorū successoribus convixerunt, ac proindè de eorum sensu ac mente, majorem poterunt habere notitiā, circa Scripturæ Sacræ intelligentiam, quàm

D7

moder-

moderni Novatores post tam multas annorum centurias; Tum quia eorum interpretatio fuit ante motas controversias inter Catholicos & A catholicos hodiernos, adeoq; sine ullo privato affectu sacras literas interpretabantur; at verò moderni heterodoxi præoccupato affectu in alterutram partem controversiæ, conantur scripturas ad suum sensum & doctrinam trahere, vel rectius detorquere, & non doctrinam suam scripturæ Sacræ accommodare.

CONSIDERATI XL.

Sed ut hæc res magis pateat, declaremus eam in exemplo: statuetur ex.g. hic Textus Scripturæ Sacræ, & hæc verba Christi Domini: *Hoc est Corpus meum.* Romano-Catholici accipiunt verba hæc in proprio ac reali sensu, quia hæc fuit explicatio, illorum, & interpretatio, semper
totius

totius Ecclesiæ ab initio ejusdem, ac omnium veterū Sanctorū Patrum. A catholici id negant, ex suo proprio sensu, & privati Spiritūs dictamine. Et rursus alio modo eandem explicant Lutherani, alio Calvinistæ, alio Zvingliani, alio Ariani, & unusquisq; pro argumento suæ interpretationis, nihil aliud adducit, quàm privati sui Spiritūs dictamen. Cui igitur potius ex his spiritibus potuissent credere, aut cujus interpretationi potius adhærere; melius proindè fore judicavi nulli eorum credere, cum pro una parte majorè rationè veritatis adferri non viderem, quàm pro altera. Veritas enim una est, quacunq; de re; falsitas verò multiplex. Malui itaq; hoc in puncto etiam, sequi doctrinam Fidei Catholicæ, utpotè securiorem.

CON-

CONSIDERATIO XLI.

UT ad fundamentū veritatis indagatæ devenirem. statui mecum utriusq; partis celebriores Authores evolvere, hac intentione, ut viderem quomodo eorum doctrina, cum doctrina veterum SS. Patrum primitivæ Ecclesiæ ac ipsorum & inter se conveniret. Legi proindè varios libros eosque copiosos à Romano-Catholicis, & quidem diversarum nationum, in diversis Regnis, ac Provincijs conscriptos, partim à Hispanis, Italis & Gallis, partim à Belgis & Anglis, partim à Germanis, Polonis & Hungaris, & deprehendi omnes in dogmatibus Fidei, tam cum veteribus SS. Patribus, quàm inter se per omnia convenire, & quod mirum mihi videbatur, illos etiam, qui in alijs scholasticis materijs acriter inter se disceptant, ut

sunt

sunt Scholæ Thomistarum, Scotistarum, Nominalium, & Societatis Jesu, qui tamen ubi ad dogma aliquod Fidei ventū fuerit, idē omnino tenent, idem docent, idem profitentur. Id ipsum observavi in scriptis veterum SS. Patrum. Licet ij diversis temporibus & remotissimis in partibus vixerint, ac scripserint; Ut Ignatius & Chrysostomus Antiochiæ, Athanasius & Theophrastus Alexandriæ, Macarius & Cyrillus Hierosolymæ, Proclus Constantino-
poli, Gregorius & Basilus in Cappadocia, Justinus Athenis, Dionysius Corinthi, Ephrem in Syria, Cyprianus, Optatus & Augustinus in Africa, Epiphanius in Cypro, Ambrosius in Italia, Irenæus in Gallia, Orosius & Isidorus in Hispania, Beda, in Anglia. E contra verò cum contulisset Acatholicorum moderatorum scripta, cum doctrina veterum

rum

rum Sanctorum Patrum, in tantum eos ab illa recessisse comperi, ut toto coelo ab eadem distent: Combinavi dein ipsos scriptores A catholicos inter se, & maximam discrepantiam in dogmatibus Fidei inter illos, clarissime deprehendi: dum non tantum Calvinista in Lutheranos, & vicissim Lutherani in Calvinistas, ac utrique in Puritanos, Arianos, & Anabaptistas insurgunt, sed etiam illi, qui sub eodem Titulo comprehenduntur, mirum in modum inter se digladiantur, quo ad Fidei suae Dogmata. Et aliud sentiunt, tenent, ac docent, circa eadem, rigidi Calvinista, aliud molles Calvinista, aliud Remonstratenses, aliud contra Remonstratenses, aliud Puritani, aliud Presbyteriani. Et aliud Lutherani Wittembergenses, aliud Regiomontani, aliud in Svecia, aliud in Hungaria, aliud in statu Brande-

bur-

burgico, aliud in Anglia: Aliud idem tenent hoc saeculo, aliud tenuerunt priori saeculo, aliud ad initium Lutheranismi, aliud in ejusdem progressu. Quam igitur causam adferre potuissem, in extremo die Judicij, si tot ac tantis hominibus Ecclesiae, tenebricosos homulos, pauculos minus doctos, minus probos, ac hos inter se divisos, antetulissem? Potius igitur illis adhaerendum, & hos rejciendos judicavi.

CONSIDERATIO XLII.

Sed licet hi omnes tacuissent, ipsi tamen lapides & res cunctae vultustatem aliquam habentes, mihi loquebantur, & veritatem Fidei Romano-Catholicae inclamabant & inculcabant. Consideravi enim templa antiquissima, Electiones Caesarum & Regum, eorumque inaugurationis ritum, veterum Caesarum ac Regum

Regum statuta & Articulos, antiquissimarum Academi-
 arum Christianarum consuetudines ac Leges :
 Nationum ac Populorum ad Christianitatem conversiones, marmo-
 ribus incisas inscriptiones, omnium
 sæculorum à Christo Nato Historicos & Annales, gesta & res memo-
 rabiles omnium temporum, à quibus
 cœpit promulgari Christiana Fides;
 Ephemerides & in ijs Festa Sancto-
 rum & denominationes solemnio-
 rum dierum, per annum, quæ eti-
 am apud ipsos A catholicos in usu
 sunt, cujuscumque sunt : Dominicæ,
 Quadragesimæ, Quinquagesimæ,
 Sexagesimæ, Septuagesimæ, Domi-
 nica in Albis Quasimodogeniti,
 Jubilate, Cantate, Rogate &c. Quæ
 omnia mihi inclamabant non aliam
 unquam Religionem in Christiani-
 tate imis radicibus infedisse, quam
 Romano-Catholicam : Convincen-

tem

tem proinde habui rationem, cur
 vetustati adhererem & nuper natas
 novitates rejicerem.

CONSIDERATIO XLIII.

Septemdecim jam sæcula præte-
 rière quibus Ecclesia Romano-Ca-
 tholica impugnata fuit à crudelissi-
 mis Tyrannis, à Mahometanis, à
 Paganis & Gentilibus, à Schismati-
 cis, à tam diversis hæresibus, sem-
 per tamen mansit, & nunc quoq;
 manet invicta, insuperabilis, vici-
 bilis & florens, quin in dies magis &
 magis augetur, crescit, & propaga-
 tur. E contra verò tot, ac tam variæ
 exortæ fuerunt hæreses, quæ qui-
 dem videbantur potentissimæ, &
 diffundebantur instar torrentis, o-
 mnes tamen sensim sine sensu inte-
 rière & perire, ac penitus defecere.
 Tales ex g. hæreses fuere; Mani-
 chæorum, Donatistarum, Pelagia-

norum

uorum, Iconoclastarum & aliarum
quàm plurimarum, Quid inde conclusi?
Non aliud quàm quòd Ecclesia Ro-
mano-Catholica fundata sit à Chri-
sto in petra, & de qua Christus præ-
dixit: Quod neque portæ inferi præ-
valebunt adversus eam: aliarum verò
sectarum ædificatarum fuerint ab homini-
bus & in arena, & descendit pluvia,
& venerunt flumina, & flaverunt
venti, & irruerunt in illas & ceci-
derunt, & fuit ruina illarum magna;
imò & per se corruerunt multæ, &
modernarum quoque successu temporis
corruent. Juxta illud dictum Salva-
toris: *Omnis plantatio quam non
plantavit Pater meus Cælestis, eradi-
cabitur.* Malui igitur me recipere in
illam domum, quæ fundata est in
Petra, quàm in aliquam illarum quæ
ædificatarum sunt super arenam, & pro-
ximam minantur ruinam.

CON-

CONSIDERATIO XLIV.

Sæpius perlustravi ex professo Bi-
bliothecas tam Catholicas quàm
Acatholicas, & in Catholicis obser-
vavi tria genera, seu classes libro-
rum per longissimas series disposito-
rum, ex quibus in Bibliothecis Aca-
tholicis, inter libros ab ipsis con-
scriptos, nec vestigium quidem ex-
stabat. Quarum trium classium in
Bibliothecis Catholicis. Prima erat
sub Titulo *Vite Sanctorum & San-
ctarum*. Plurimarum hæ erant, ex omni
statu Fidelium. Erant inter eas *Vitæ*
Sanctarum Virginum innumerarum.
Sanctarum item Viduarum, *Episco-
porum*, *Eremitarum*, *Religioso-
rum*, *Monialium*, *Martyrum*, *Viro-
rum Apostolicorum*. *SS. Regum* &
aliorum Sanctorum Confessorum,
in quibus continebantur admiran-
dæ eorum ac heroicæ virtutes, vitæ
inno-

innocentia, morum Sanctitas, devotio erga Deum, charitas erga proximum, ac omnis vitæ Christianæ perfectiones. Et recogitabam ac apud me concludebam, illam Religionem indubitatè veram esse; in qua fuere hæ Sanctæ personæ, tantarum virtutum, ac tantæ perfectionis. Non potest siquidem mala arbor bonos fructus facere Matth. 7. v. 18. & v. 20 Et ex fructibus eorum cognoscetis eos. Atque assummebam. Atqui hæ omnes Sanctæ personæ vixerunt & mortuæ sunt in Fide Romano-Catholica. Undè necessariò inferre debui. Ergo Fides Romano-Catholica est vera.

Altera autem classis librorum erat sub Titulo *Libri Ascetici*, in quibus comprehendebantur saluberrimæ spirituales doctrinæ, de exercitio virtutum Christianarum, & perfectione vitæ, de Imitatione

Chri-

Christi, de mundi contemptu & vanitate, de amore Dei & charitate proximi, de dilectione inimicorum & condonatione injuriarum, de humilitate profunda, de castitate intaminata, & mentis ac corporis angelica puritate, de conformitate humanæ voluntatis cum Divina, de meditatione quatuor Novissimorū, & peccatorum gravitate, deque praxi omnigenæ pietatis, ac devotionis.

Tertia classis erat sub Titulo *Morales Theologi*, qui fuscè tractant de observatione decalogi, & Legum Divinarum, de restitutione rerum alienarum & iniquè possessarum, & refusione damnorum per nos alteri causatorum, de Sacramentorum usu & administratione debita, deq; alijs rebus ad dirigendam conscientiam spectantibus.

In Bibliothecis verò A catholicis.

E

nullos

nullos similes libros reperire potui ;
 Non vitas *Sanctorum & Sanctarum*,
 quia nullos Sanctos vel Sanctas ha-
 bent. Non *Libros Asceticos*. Nihil
 enim libri eorum habent de perfe-
 ctione, quam neq; ex nomine nove-
 runt. nihil de Imitatione Christi,
 quam dicunt esse impossibilem, ni-
 hil de exercitio virtutū, & bonorū
 operum, quæ inutilia esse ad vitam
 æternā judicant, nihil de castitate
 & continentia ad cujus vel nomen
 exhorrescunt, nihil de pœnitentia
 agenda, ad quam ajunt sufficere, si-
 quis credat Christum pro peccatis
 nostris æterno Patri satisfacisse :
 Theologia Moralis apud illos nulla
 est. Utpotè qui docent Præcepta
 Decalogi servari non posse : pecca-
 ta omnia esse æqualia : peccata præ-
 destinatorum apud Deum non repu-
 tari pro peccatis : neminem damna-
 ri nisi ob peccatum infidelitatis. Et
 alia

alia his similia, quæ Caro & Sanguis
 illis suggerit, & non Pater cœlestis
 ipsdem revelavit, suntque non vitæ
 spiritualis, sed brutalis & animalis
 principia, omnis laxitatis, & licen-
 tiosæ vitæ, ac libertatis carnis, occa-
 sionem præbentia.

CONSIDERATIO XLV.

Contuli etiam conventicula Aca-
 tholicorum & specialiter illa in
 quibus cusa sunt confessiones : Au-
 gustana, Helvetica, Genevensis,
 Anglicana, cum antiquissimis &
 Generalibus Concilijs Ecclesiæ Ro-
 mano-Catholicæ, sed quæ poterat
 esse comparatio inter Lucem & te-
 nebras? ad Concilia, siquidem Ge-
 neralia Ecclesiæ Romano-Catholi-
 cæ, convocari solent Episcopi toti-
 us orbis, summi ex omnibus natio-
 nibus Theologi, Legati & Oratores,
 Regum & Cæsarum, tractantur ne-
 gotia

gotia summa cum maturitate, accuratissima cum discussione, cum consideratissima deliberatione, ac controversiarum unanimi definitione & decisione, & decretorum à Fidelibus universali acceptatione; celebrantur longissimo tempore, ac subinde annis & annis, ut res controversæ melius discutiantur, ventilentur, examinentur, ac semel definitæ non amplius in dubium revocentur. Quid autem conventicula A catholicorum? Accipiamus in Exemplum, conventiculum Augustanum in quo cusa est confessio Augustana? Hæc confecta est paucorum, vix Theologiam tinctorum consilio; & scripta est cum magna festinatione, & celeritate, & quidē in diversorio publico, interfuere illi solum unius nationis, Germanicæ scilicet viri, ijq; pauculi, præoccupati jam prius alijs opinionibus, homines animi elati, carnis libertati,

& vitæ licentiosæ addicti, eadē à pauculis civitatibus & Principibus est acceptata, à pluribus rejecta, sæpius mutata & vitiata. His utrinq; consideratis, quomodo potui non stare eorum potius, quam horum iudicio, in decisione rerum controversarum Fidei?

CONSIDERATIO XLVI.

Considerationem hanc, feci circa conscientias; Catholicam & A catholicam; Est autē conscientia actus intellectus seu rationis, qui dicat nobis vel advertit, aliquid licitum vel illicitum esse, adeoq; agendum vel omittendum, estq; proxima & immediata voluntatis nostræ Regula. Jam videamus quæ sint hæ Regule dirigentes voluntates, ex doctrina Romano-Catholicorum, & ex doctrina A catholicorum.

Ex doctrina Romano-Catholicorum

corum, sunt hæc: Omne peccatum est cavendum, & in libero arbitrio est hominis adjuvante Dei Gratia, ut peccet vel non peccet.

Omne peccatum mortale, meretur pœnam aeternam, & unum illorum sufficit ad aeternam damnationem.

Peccatum pro nulla re hujus mundi est faciendum, ita, ut præstet millies mori, quàm unicum peccatū committere etiam minimum.

De omni peccato etiam levissimo, ac verbo otioso danda est Deo ratio.

Non dimittitur peccatum, nisi restituatur ablatum.

Post grave peccatum commissum nihil restat, quàm vel Infernus vel pœnitentia.

Nullum opus honestum super naturale est, quod non meretur Gloriam & gratiam supernaturalem aut illius augmentum.

Omnia

Omnia peccata mortalia sunt in Confessione aperienda, ac Sacerdoti manifestanda, & plura his similia.

Acatholica autem doctrinæ, hæc sunt conscientia dictamina.

Præcepta DEI est impossibile servare.

Unusquisque tenetur se credere salvandum vel prædestinatum.

Talibus qui hæc credunt, DEUS non imputat ullum peccatum.

Propter nullum peccatum damnatur homo, nisi propter peccatum infidelitatis.

Bona opera non sunt meritoria vitæ aeternæ.

Pœnitentia pro nostris peccatis non est necessario agenda, si quidem Christus jam sua morte & sanguine satisfecit pro nobis.

Non est in nostra potestate peccata cavere.

E4

Nemo

Nemo obligatur ad sua peccata confitenda : Sola fides sufficit ad salutem.

Jam quis consideret & perpendat, his principijs, qualisnam conscientia formabitur ad evitandum malum & faciendum bonum ? Cum tamen principia Catholicae doctrinae id unicum praestare conentur, & praestare possint. Convictus proinde sui potius conscientiam Catholicam sequi, quam Aatholicam.

CONSIDERATIO XLVII.

VEhementer & illud mihi displicuit in Praedicatoribus, quod in omnibus suis concionibus ac sermonibus, totos quantos se occupent in carpendis Catholicis & praesertim in Ceremonijs & ritibus eorum irridendis, interim tamen quae sunt gravissima in sua Religione, & unice necessaria ad salutem populi curandam,

dam, ea penitus dissimulent, cujusmodi sunt : Quod ipsi non sint veri Sacerdotes utpotè non habentes potestatem conficiendi Corpus & Sanguinem Christi in Eucharistia: neque potestatem dimittendi peccata, in quibus tamen Sacerdotalis muneris officium consistit. Undè fit ut graviter decipiatur populus, putans se sub utraque specie accipere Corpus & Sanguinem Christi ; sic à Praedicatoribus dementatus, cum tamen sub neutra specie accipiat, defectu Sacerdotalis potestatis in Praedicatoribus, sed purissimum panem, & purissimum vinum. Pervadent item populo se nihil docere, nisi quod docuit, & tenuit primitiva Ecclesia Christiana, & Veteres SS. Patres, quod tamen falsissimum est, & ipsimet conscij sunt hujus falsitatis ; Non docent suos aut peccata cavere, aut pro commissis peccatis peni-

tentiam agere; Non hortantur eos-
de ad bene agendum, bene & Chri-
stianè vivendum, conformiter ad
doctrinam & Exemplum Salvatoris
nostri.

CONSIDERATIO XLVIII.

Cum versarer inter Catholicos,
observabam quinam illorum Ju-
dicio, censeretur malus, ac tepidus
Catholicus, & intellexi illos in hac
Classe ab ijs poni: Qui Dei & Ec-
clesiæ præcepta non observant, in
bonis operibus se non exercent Con-
fessionè fugiunt, & negligunt, raro
Sacris intersunt, ad Sacramentum
poenitentiae raro accedunt, concupis-
centijs suis, & sensibus indulgent,
jejunia non observant &c. Et reflexi
me ad A catholicos, inter quos,
qui hæc non observant, pro ferven-
tibus Evangelicis & Protestantibus
habentur. Et subintuli, ergo infimi

& pessimi Catholici, sunt sicut opti-
mi Evangelici vel Protestantes. Et
confirmatus fui in illa gradatione
quam aliquando audiverã: Ex pes-
simo Catholico fit optimus Luthe-
ranus, ex pessimo Lutheranus, opti-
mus Calvinista, ex pessimo Calvini-
sta optimus Arianus, ex pessimo
Ariano, optimus Machometanus.

CONSIDERATIO XLIX.

Pro motivo conversionis ad Fi-
dem Romano-Catholicam, eti-
am illud mihi erat: Quod nunquam
observaverim, ideo deficere à Fide
Romano-Catholica aliquè ad Aca-
tholicos; ut melior fiat, sed præ-
cisè ut libertatem carnis, ac licen-
tiam vitæ consequatur. Undè nul-
lum Religiosum, aut Ecclesiasticum
vidi à Catholicis ad A catholicos
transire, cujus prima cura non fu-
isset ducendi uxorem: & voluptates
car-

carnis sequi. E contra verò qui ex A catholicis convertuntur ad Fidem Romano-Catholicam observavi evassisse in homines valde pios & ferventes, Zelosos ac Exemplares, & multos ex ijs mundo valedixisse, & se totos quantos Deo, ac illius servitij consecrassè. Atque sic omnis Arbor bona, bonos fructus facit, mala autem arbor, malos fructus facit Matth. 7. v. 17.

Sed & illud mihi mirum videbatur. Quòd cum tam clari Scripturæ Sacræ Textus, sint de necessitate & utilitate Charitatis, Spei, Timoris Dei, Eleëmofynæ & aliorum bonorū operū, ac de necessitate Fidei, A catholici tamen doceant solam Fidem sufficere ad salutem, licet hoc nullibi sit in Scriprura Sacra. Sicut enim de Fide testatur Scriptura : *Credidit Abraham Deo, & reputatum est illi ad Justitiam.* Item *Fides tua*

te sal-

te saluum fecit. Idem etiam de Spe testatur eadem Scriptura: *Multa flagella peccatoris, sperantem autem misericordia circumdabit.* Psal. 13. v. 10. Item: *In te sperabo non confundar in aeternum.* Item *Spes autem non confundit.* Item *Omnes qui habet spem in eo, sanctificat se.* 1. Joan. 3. v. 3. Et de Charitate Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Luc. 7. v. 42. Et Charitas cooperit multitudinem peccatorum. 1. Petr. 4. v. 8. Et de observatione mandatorum. *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata.* Et de alijs bonis operibus. *Et qui bonum egerint, ibunt in vitam aeternam.* De Pœnitentia. *Nisi pœnitentiam egeritis, omnes similiter peribitis.* Misericordia. *Misericordia & veritate redimitur iniquitas* Prov. 16. v. 6. Eleëmofyna. *Eleëmofyna ab omni peccato, & à morte liberat.* Item quod superest date Eleëmofy-

E7

mosy-

mosynam, & ecce omnia munda sunt
vobis. De Condonatione inimicorū.
Dimitte & dimittemini. Luc. 6. v.
37. Si dimiseritis hominibus peccata
eorum, dimittet & vobis Pater vester
delicta vestra. Matth. 6. v. 14. Me-
lius ergo & tutius esse judicavi Do-
ctrinam Catholicorum sequi, qui
docent: Fidem quidem necessariam
esse ad salutem, sed non excludi
Spem, & Charitatem, aliaque bona
opera. Nam ut S. Paulus habet: *Fides,
Spes & Caritas tria hac, (necessaria
sunt ad salutem)* Et alibi sic: *Si
Fidem habeam, ita ut montes trans-
feram, Charitatem autem non habu-
ero, nihil sum.* Si autem hoc admit-
tatur (uti admitti debet) Igitur
falsum est quod sola Fides sufficiat ad
salutem. Falsum item, quod alia bo-
na opera non sint utilia ad salutem.
Falsum deniq; quod omnia nostra
bona opera sint peccata, peccata
siqui-

siquidem non sunt utilia ad salu-
tem, sed sunt media ad æternam da-
mnationem.

CONSIDERATIO L.

NON paucos observavi Acatho-
licos, qui estò in vita fuerint
pertinacissimi in suis sectis, postea
tamen ubi ventum est ad articulum
mortis convertebantur, & desidera-
bant mori in Fide Catholica. E con-
tra nullum Catholicum notavi, qui
ad extrema deveniens, optasset in
Religione Acatholica mori, cum ta-
men in hora mortis maximè aperi-
antur homini Christiano, mentis o-
culi, circa ea quæ concernunt æter-
nam animæ salutē. Ego autē sic vi-
vere statui, sicut vellem mori. Igi-
tur maturè Fidem Catholicā ample-
cti decrevi. Siquidem sicut mors est
certissima, Ita hora mortis est incer-
tissima. His accessit, quod Catholi-
ci

ci cum quibus de mea conversione
 egi, hanc dabant mihi affecuratio-
 nem : quòd si propter susceptam Fi-
 dem Catholicam damnari deberem,
 ipsi parati sint pro me in die judicij
 respondere, & damnationem æter-
 nam loco mei, vel mecum subire.
 qualem affecurationem non potui
 obtinere vel extorquere ab aliarum
 sectarum Prædicantibus : si in illorū
 secta vixero & mortuus fuero. Undè
 conclusi firmioribus fundamentis
 niti Fidem Romano-Catholicam
 quàm alias sectas à Fide
 Romano-Catholica
 alienas.

EPI-

EPILOCUS

SEU

RECAPITULATIO
 RATIONUM & MOTIVORUM,

*Cur Fides Romano-Catholica sit
 eligenda & amplectenda ac alijs
 omnibus modernis Fidei Reli-
 gionibus præferenda.*

NE temerè vel alios aliquos ob
 fines, vel vanas spes, putetis
 me Fidem Romano-Catholicam
 amplexum fuisse, & vestras tan-
 quam falsas ac impostorias Religi-
 ones rejecisse, Sodales Amici mei
 Carissimi, Rationes & Motiva meæ
 conversionis vobis hic in compen-
 dio adduco, & recapitulo.

Sum

Sum igitur ex vestra (quam quidem vos, male persuasi Evangelicam vocatis) religione, ad Fidem Romano-Catholicam conversus.

Primo ex eo, quod vos Lutherani & Calvinistæ in Hungaria, unum statum Evangelicum constitutere vultis, quod sanè mihi videbatur esse inconceptibile. Cum enim in multis articulis Fidei, inter vos diffformes & prorsus oppositi sitis, capere planè non potui, quomodo ambæ vestræ inter se contrariæ doctrinæ, possint eidem Evangelio esse conformes? Quæ enim sunt diversa inter se, eadem uni tertio, per omnia non possunt esse conformia, uti ipsum lumen rationis dicitur.

Secundo. Quod si autem alterutra ex his duabus Religionibus est conformis Evangelio, adeoq; Evangelica, deberet id probare una V.G. Lutherana, de sua Religione tali argumen-

gumento, quo Calviniana Religio non possit æquè ac eodem jure uti pro probanda sua Religione quòd sit Evangelica; Et è contra. Tale autem argumentum neutra pars potest pro se adducere. Ergo non habui rationem, cur potiùs debetem esse Lutheranus, quàm Calvinista, nec è contra, & cur potiùs hanc, quàm illam judicarem esse Evangelicam.

Tertio. Quia non vidi rationem, cur soli Lutherani vocent se *Evangelicos*, & Calvinistæ *Reformata Religionis*, & non debeant sic vocari etiam Anabaptistæ & novi Ariani seu Unitarii. Ab illis siquidem non adfertur tale argumentum, hujus denominationis, quod ab his, non possit æquè ac eodem jure pro suis sectis applicari. Cum igitur non sit major ratio pro Lutheranis vel Calvinistis, quàm pro Anabaptistis & Arianis, vel quibusvis modernis sectariis

ctariis, quos Lutherani ac Calvinistæ excludunt ab his novitiis Titulis, ipsi quoque Lutherani & Calvinistæ, nec quo ad rem. nec quo ad denominationem, possunt dici Evāgelici, vel Reformatæ Religionis. Ergo meritò has omnes sectas, utpotè earundem quisiiliarum, rejeci.

Quartò. Quia constabat mihi multos, qui in Fide Romano-Catholica vixerunt & mortui sunt, salvatos esse ut vosmetipsi id fatemini. An autè aliquis sit salvatus ex aliis modernis sectis, nec quidem vobis ipsis constat. Securiorè igitur vitam ad salutem volui mihi eligere.

Quintò. Imò hinc inferebam, vel ex eo Romano-Catholicam Fidem esse veram: Nam sine vera fide non potest quis placere Deo, omnis autem qui salvatur placet DEO. Ergo eùm multi salvati sint in Fide Ro-

mano-

mano-Catholica, eam veram Fidem & salvificam oportet esse.

Sextò. Indè ulterius deducebam. Quòd cum Romano-Catholica Fides sit salvifica adeoque vera, omnes ab ea diversæ, Religiones sint falsæ, siquidem una tantum Fides est vera ac salvifica, sicut unus tantum est verus DEUS.

Septimò. Quia Catholicos posse salvari in sua Religione non solum ipsi Catholici constanter asserunt, sed Acatholici etiam ultra concedunt. In alia autem Religione aliquem salvari posse, soli Acatholici, idq; singuli de suis sectis ominantur & dicunt, quod Catholici absolute negant. Id verò quòd utraq; pars etiam sibi adversa concedit, certius est, quàm id quod una tantum asserit, altera autem negat omninò. Ergo securiùs operari volens ratiõnabiliter feci, quòd Fidem Ro-

mano-

mano-Catholicam, cateris omnibus prætulero.

Octavò. Quia consulendo veterum ac primitivæ Ecclesiæ SS. Patrum scripta, ab iisdem solam Romano-Catholicam intellexi extolli, svaderi, laudari, reliquas verò omnes ab ea alienas reiici & damnari. Horum igitur prudentissimum consilium ac iudicium statui sequi.

Nonò. Quia omnes Sancti & Sanctæ, qui & quæ fuerunt ab instituta Ecclesia à Christo usque ad præsens Tempus, fuerunt ac vixerunt in Ecclesia Romano-Catholica.

Decimò Quia in Testimonium veritatis hujus Religionis, subierunt tot milia Martyrum, durissimam mortem ac sanguinem suum profuderunt.

Undecimò. Quia omnes qui hanc Ecclesiam impugnarunt, & ab ea recesserunt, ut Arius, Machometes,

tes, Pelagius, Marcion, Macedonius &c. aternis ignibus addicti sunt uti & eorum sequaces. Tales autem Hæresiarchæ fuerunt & Lutherus ac Calvinus, ac alii Inventores modernarum sectarum; nolui proinde me periculo aternæ damnationis illos sequendo exponere, neque enim vidi rationem, Cur Pelagius & Arius sint Hæresiarchæ & non Lutherus ac Calvinus.

Duodecimò. Quia Romana Fides fuit eadem cum Fide S. Pauli, ipso S. Apostolo attestante. Ad Rom. 1. v. 2. Cur igitur debuissim quærere aliam Fidem, quàm quæ fuit S. Pauli.

Decimotertio Quia si Romano-Catholicam Fidem, non prælegissim, nunquam electionum inter alias Religiones Fidei, finem cum animæ meæ quiete fecissim, semper enim dubitassim, quænam ex tot ac tam variis sectis sit vera fides ac salvifica.

Deci-

Decimoquartò. Quia doctrinæ aliarum Religionum continent plurima paradoxa incredibila, & rectæ rationi prorsus difformia, ut patet ex consideratione 15. 16. 17. & 18.

Decimonond. Quia omnes modernæ Religiones diversæ à Religione Romano-Catholica sunt novæ & tales quas nemo tenuit, docuit, aut secutus est, ante annū 1517. ut patet ex Consideratione 19. & 20.

Vigesimò. Quia omnes hæ novæ Religiones, sunt tantum ex antiquis hæresibus jam pridem ab Ecclesia diversis temporibus condemnatis consarcinatæ, & quidē ineptissimè.

Vigesimosecundò. Quia soli Ecclesiæ Romano-Catholicæ conveniunt & quidem amptissimè, *Notæ veræ Christi Ecclesiæ, nempe quod sit una, Sancta, Apostolica & Catholica seu universalis,*

Vigesimotertio. Quia ad hanc so-
lam

lam conversæ sunt, & defacto convertuntur omnes gentes & populi, ex Gentilismo & Paganismo ad eandem.

Vigesimoquartò. Quia antesignani modernarum Religionum, nullo signo seu miraculo, probârunt vel probare poterant se à Deo missos: ad Reformationem Ecclesiæ.

Vigesimoquintò. Quia iidem Antesignani fuere homines carnales, votifragi, Apostatæ, impij, blasphemii ac scurriles.

Vigesimosextò. Quia hæ Religiones nunquam laborant in Gentilium ad Christi Fidem conversione, sed solùm in tepidorum Catholicorum perversione.

Vigesimosseptimò. Quia in Romano-Catholica Ecclesia, multæ personæ ex utroque sexu etiam maximi stēmatis, & summarū divitiarū, se obsequijs Divinis ultrò consecrāt,

vitamque suā in paupertate voluntaria, & intaminata castitate transigunt. In alijs verò Religionibus fidei, nemo magnarum fortunarum statum Prædicantium assumere dignatur, nemo ex his se ad continentiam resolvit, unde constat horū plerosq; ex sola necessitate munus hoc obire; illos verò ex amore solius Dei & salutis animæ suæ, & fidei veritate, ad tales status, se Deo cōsecrare.

Vigesimo octavo. Quia cōtinentia quæ est donū Dei, nulli unquā Prædicanti à Deo confertur, cū tamen in Religione Romano-Catholica tot sint Religiosi & Religiosæ, quæ nō tantum cōtinentiam, sed & intaminatā virginitatem, per Dei gratiam usq; ad finem vitæ conservāt.

Vigesimo nono. Quia scriptores A-catholici, plerisq; Argumentis suis, dum oppugnant Catholicos, ea impugnant, quæ illi non negant (ut sic

sic eos in odium apud plebē inducant) & ipsam Catholicam doctrinam prout ea apud eos docetur, vix attingunt, aut attingere audent.

Trigesimo. Quia ijdē, contra Catholicos magis Calumnijs & manifestis mendacijs agunt, quàm solidis argumentis.

Trigesimo primo. Quia è contra A-catholici, Catholicorum contra se argumenta, vel non solvunt, vel statim ad aliam controversiam materiam transeunt.

Trigesimo secundo. Quia novæ hæ Religionēs pro libitu suo: Sacræ Scripturæ libros è Canone Sacrorū librorum eliminant, & alios, pro suo arbitrio vertunt ac interpretantur, & quidem unusquisque juxta proprium suum sensum; cum tamen inter Catholicos, idem est scripturæ Sacræ librorum Canon, eadē versio, idem sensus, & eadē interpretatio.

Trigesimo tertio. Quia novæ hæ Religiones in ipsis articulis fidei plurimū inter se differunt, etiam ipsi qui sub eodem nomine continētur, imò & in ipsis Catechismis quibus pueris rudimenta fidei traduntur.

Trigesimo quarto. Quia ipsæ Augustanae confessiones, quas pro fundamento suæ Religionis Lutherani habent, maximè inter se differunt, & à prima illa originali Augustana confessione discrepant.

Trigesimo quinto. Quia novæ hæ Religiones aperiunt latam ac spatiosam viam, ad omnem licentiam carnis & voluptatum, cum tamen Christus docuerit arctam esse & angustam viam ad Cælum.

Trigesimo sexto. Quia earundem defensores plurima scripturæ sacræ loca ac Textus detruncant, aliqua addunt, & ea ex suo proprio sensu interpretantur, insuper aliqua deprav-

vant

vant & corrumpunt, vide Considerationem xxxvi.

Trigesimo septimo. Quia Religionēs à Romano-Catholica alienæ, non sunt institutæ à Christo, nec habent successionem suæ doctrinæ, & Pastorum, à temporibus Apostolorum.

Trigesimo octavo. Quia in scripturæ sacræ interpretatione inter se discrepant, ut patet ex Consideratione 38. 39. 40.

Quadragesimo primo. Quia omnes res vetustæ, omnia veterum scripta, solam Romano-Catholicam Ecclesiam fuisse in Christianitate radicatum & firmatum restantur.

Quadragesimo secundo. Quia Romana Ecclesia esto hactenus fuerit, jam inde à sui initio oppugnata à diversis Tyrannis, Ethnicis, Paganis & hæreticis, semper tamen mansit inconcussa & nunc quoque ma-

F3

net,

net, cū tamen hærefes aliæ, sicut exortæ sunt, sic etiam interierunt.

Quadragesimo tertio. Quia apud Acatholicos nulla est doctrina asce- tica, hoc est talis, quæ tractaret de perfectione & exercitio virtutum Christianarum, uti nec, ulla scien- tia de rebus moralibus seu obser- vatione legum Divinarum, sed o- mnia permittuntur desiderijs & concupiscentijs depravatissimæ na- turæ humanæ.

Quadragesimo quarto. Quia con- ciliabula Acatholicorum etiam illa, in quibus modernarum Religionū cūsæ sunt confessiones seu professi- ones, nec quidem minimam com- parationem habere possunt sive quoad doctrinam, sive quoad san- ctitatem ac virtutes, sive quoad nationum varietatem cum concili- js Generalibus Ecclesiæ Romano- Catholicæ, & Patribus qui eisdem interfuerunt.

Qua-

Quadragesimo quinto. Quia prin- cipiæ Acatholicorum non sunt aptæ ad formandam conscientiam bonā, homine Christiano dignam.

Quadragesimo sexto. Quia Prædi- cantes earum, solum ea proferunt, quæ sunt in contemptum Religio- nis Catholicæ, alia autem quæ sunt in sua Religione gravissima, & in perditionem manifestam animarū ipsis subjectarū, penitus dissimulāt.

Quadragesimo septimo. Quia ij qui inter Catholicos judicantur esse pessimi & tepidissimi, inter Aca- tholicos judicantur esse optimi & ferventissimi.

Quadragesimo octavo. Quia nemo est, qui ex Fide Romano-Catholi- ca deficit ad alienas Religiones mo- dernas, ex eo ut in ijs fiat melior, sed ut laxius & licetiosius vivere possit.

Quadragesimo nono. Quia cū tam clara sint Testimonia Scripturæ

F4

Sacræ,

Sacræ, de Spe, Charitate, pœnitentia, Eleemosyna, & operibus misericordia; quod sint proficua ad vitam æternam obtinendâ, ac de ipsa Fide. Hæc tamen omnia contemnūt moderni Novatores, & solum fidem ad salutem sufficientem esse docent.

Quinquagesimo. Quia etiam pertinacissimi Hæretici sapius desiderant mori in Fide Catholica ac etiam moriuntur. Nullus autem Catholicus opor̄t mori in fide à Romano-Catholica aliena.

His addo. Quod mihi vehementer semper displicuit in Prædicantibus sectariorum, qui dum merita Christi ac satisfactionem, mirè extollunt, imitationem vitæ illius, auditoribus suis proponere aut svadere penitus negligunt, quin eisdem prætensionem & ansam præbeant, ut de cavendis peccatis, & pœnitentia agenda, pro
com-

commisiss, minimè sint solliciti, uti & de exercitijs virtutum ac bonorum operum, id pro se allegando, quod Christus Dominus abundè jam sua morte sanctissima pro peccatis nostris satisfecerit, & Regnum Cœlorum nobis promeritus sit. Atq; sic Passionem ac mortem Christi, ac illius satisfactionem, in vitæ licentiam sibi assumunt. Orthodoxa autem doctrina est: Christi quidem mortem ac Passionem esse sufficientissimam ex se, pro peccatis nostris, & totius humani generis, ac infiniti prorsus meriti extendentis se ad omne omnino præmium possibile, nihilominus Christum voluisse, illius fructum applicare nobis, ita ut nos imitando virtutes illius, ejusdè Passioni cooperemur. Duplex siquidem fuit Finis, adventus Christi Domini, in hunc Mundum;

dum; primus erat ut pro peccatis nostris satisficeret & ab aeterna damnatione, nos eriperet. Alter verò, ut perfectissimum omnium virtutum exemplar nobis daret, & ad sui imitationem nos adduceret, Quem finem ipsemet Christus his verbis declarat. *Exemplum dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis.* Joan. 13. v. 15. Et apud Matthæum 11. v. 29. *Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde.* Et S. Petrus prima Capit. 2. v. 21. *Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus.*

Hic ego jam vos alloquor, olim mei in Religione Consodales & nunc quoq; amici, cognati & patriotæ charissimi, atq; per Deum obtestor, per quinque vulnera Christi ac sanguinem illius pretiosissimum, quò redempti sumus, per-

per; salutem animæ vestræ æternam, obsecro. Nolite certam viam ad cælum relinquere pro incerta. Recogitate ad quam fidem Antecessores vestri & primi Christiani nationis vestræ ex Gentilismo conversi sunt. Pendite in qua fide Sancti illi, quos etiam vos pro talibus habetis vixerunt. Considerate hæc motiva meæ conversionis, vobis sincerissimo affectu allata: & revertimini ad fidem veterem, ad viam Parrum, ad semitas Sanctorum, ad Religionem illam quæ tot sæculis viguit, cujus veritas tot Martyrum sanguine firmata est. Quam omnes Sancti veteres Patres primitivæ Ecclesiæ defendunt & approbant, contra quã nec portæ inferi (ex ipsius Christi promissione) prævalebunt. Consulite animabus vestris. Habete præ oculis salutem animarum vestra-

strarum. Quid enim proderit homini si universum mundum lucretur & animæ suæ detrimentum faciat, aut quam dabit commutationem quis pro anima sua? Unicam habemus animam, de cujus æterna fœlicitate hîc agitur. Salus æterna non acquiritur sine vera fide. Fides autem vera, est unica, quæ non est alia quàm Catholica. Hanc ergo sequimini, nequæ in ea complectenda imitemini. Deus det vobis hanc gratiam, ut per veram Fidem unanimiter ambulemus ad feliciem æternitatem.

*Omnis plantatio quam non plantavit
Pater meus Cœlestis eradicabitur.
Marth. 15. v. 13.*

FINIS.

90-

080404

1117

ritius Dux S
schlesiacus.
March

atinus Poloc

D. L.

us Beizensis

tinus Beizen

zen

